

Innkommne resolusjons- forslag

INNHOOLD

ARBEIDS- OG NÆRINGS LIV	5
1. Trøndelag skal være Nordens grønne gründerregion	5
2. Støtte til pelsdyrnæringa.....	6
3. Pelsdyrnæringen.....	7
4. Reverser «sukkeravgifta».....	8
5. Bærekraftig turistnæring	9
6. Bærekraft, arbeid og integrering.....	10
7. En offensiv romindustripolitikk.....	11
8. #metoo	12
UTENRIKS OG FORSVAR.....	13
9. Forsvarets økonomi.....	13
10. Et forsvar for trygghet og sikkerhet	13
11. Gjenreisningen av Forsvaret må fortsette	14
12. Fortsett styrkingen av Forsvaret	15
13. Forsvaret må styrkes.....	16
14. Et Forsvar som utnytter Østfolds kapasiteter	16
15. Demokratiet i Polen og Ungarn.....	17
KOMMUNE OG FORVALTNING	18
16. En bærekraftig boligpolitikk.....	18
17. Det bærekraftige velferdssamfunnet skal bygges nedenfra	19
18. Høyre må styrke arbeidet med et fremtidig bærekraftig velferdssamfunn.....	20
19. Naturressurser og humankapital er distrikts-Norges vekstpotensial!	22
20. Naturressurser og humankapital er distrikts-Norges vekstpotensial!	24
21. Styrk grønt næringsliv i distriktene!	26
22. Økt lokalt selvstyre gir økt verdiskaping	26
23. Digitalisering og ny teknologi.....	27
24. Digitalisering i kommunal sektor	30
25. En bærekraftig offentlig sektor.....	31
HELSE OG OMSORG	33
26. Bioteknologi og GMO	33
27. Bioteknologi	36
28. Høyre vil tillate eggdonasjon	38

29. En god barselsomsorg.....	39
30. Helseforetakene.....	41
31. Helse for pasient i bygd og by.....	41
32. En human ruspolitikk.....	43
ENERGI OG MILJØ.....	44
33. Hydrogen – eit ekstra bein å stå på.....	44
34. Natur- og viltforvaltning.....	45
35. Ulveforliket.....	45
36. Ja til snøscooter som transportmiddel til hytter og for rekreasjon i etablerte løypenett	46
37. Klima- og miljøløsninger for grønn vekst og nye arbeidsplasser.....	47
38. Grønn omstilling og en bærekraftig fremtid.....	50
39. Skandinavisk pantesamarbeid.....	54
TRANSPORT OG KOMMUNIKASJON.....	55
40. Statlig plan i store nasjonale samferdselsprosjekt.....	55
41. E134 er den raskeste og mest samfunnsøkonomiske veiforbindelse mellom Øst/vest. ..	56
42. Betre vegar og meir moderne infrastruktur.....	56
43. Samferdselspolitikk i Viken fylke.....	57
44. Samferdselspolitikk i Viken fylkeskommune.....	59
45. Vi vil ha fremtidens transportløsninger.....	61
46. Intercityutbyggingen gir bedre miljø og raskere reise.....	62
47. Luftfarten som drivkraft for økonomisk utvikling og desentralisert bosetting.....	63
SKOLE, UTDANNING OG FORSKNING.....	64
48. Realiser Ocean Space Center.....	64
49. Avskaffelse av Exphil og Exfac som obligatoriske kurs for bachelorstudenter ved norske universiteter.....	65
50. Øk utstyrsstipendet for de som trenger det.....	65
ØKONOMI.....	66
51. Tiltak mot svart arbeid.....	66
52. ROT- og RUT-fradrag.....	67
JUSTIS OG BEREDSKAP.....	67
53. Kampen mot barneekteskap.....	67
54. Kampen mot barneekteskap.....	68
KULTUR OG FAMILIE.....	69
55. Regjeringen jobber målrettet for å redusere ulikhet.....	69

ARBEIDS- OG NÆRINGS- LIV

1. Trøndelag skal være Nordens grønne gründerregion

I takt med at inntektene fra olje- og gass går ned, må det skapes nye jobber i det private som bidrar til inntekter på statsbudsjettet for å sikre fremtidig velferd. Vi må omstille norsk økonomi for å skape vekst, nye jobber og sikre flere ben å stå på. Trøndelag vil spille en sentral rolle i å bygge fremtidig verdiskaping og et bærekraftig velferdssamfunn.

Høyre støtter opp om skaperkraften i det enkelte menneske. Innovasjon og omstilling skapes best i tett samspill mellom kunnskapsmiljøene og bedriftene. Gründerskap, forskning og innovasjon er en avgjørende del av løsningen både når det gjelder omstilling av Norge og for å løse klimakrisen.

I en omfattende undersøkelse fra EU om innovasjon kom Trøndelag på 16. plass blant 220 regioner i Europa (Innovation Scoreboard). Trøndelag er den eneste norske regionen blant topp 25. Vi har et fremragende universitet og verdensledende forskningsinstitusjoner som NTNU og SINTEF, og en lang tradisjon for samarbeid mellom offentlige og private aktører. Vi har gode inkubatorer og aktive eierskapsmiljø, og ildsjeler som gjennom flere år har tatt stor risiko for å realisere sin idé og skape nye jobber. Trondheimsregionen har samlet seg om å satse på kommersialisering av kunnskap og teknologi. I Trøndelag ligger derfor også nøkkelen for å omstille norsk økonomi, skape morgendagens jobber og sikre flere ben å stå på.

I forrige stortingsperiode ble det gjort mye for å bedre vilkårene for gründere. Samtidig gjenstår mye for å sikre at enda bedre rammevilkår for å skape nye jobber. Trøndelag er allerede en ledende innovasjonsregion både i nasjonal og europeisk sammenheng. Denne posisjonen skal vi fortsatt ha, men vi må ha som ambisjon å være Nordens fremste grønne gründerregion.

Høyre vil:

- Styrke ordningen for gunstig kjøp og tildeling av aksjer og opsjoner i egen bedrift.
- Sikre bedre trygghet og større sosiale rettigheter for gründere og selvstendig næringsdrivende.
- Gjøre det enklere å starte sin egen virksomhet.
- Videreføre arbeidet med å forenkle regelverk og fjerne unødvendig byråkrati.
- Styrke Skattefunn og Forskningsrådet, for å legge til rette for kommersialisering av ny teknologi.

30 Mattilsynet i Trøndelag påpeker at pelsdyrnæringen er den husdyrnæringen med flest
31 kontroller og som har flest uanmeldte tilsyn, men som samtidig har færrest pålegg og
32 svært få alvorlige. Ettersom forbudet mot pelsdyroppdrett ikke er et forbud mot import
33 av pels, vil de føringene som legges i realiteten bety et monopol for salg av pels i Norge,
34 forbeholdt land med dårligere standard for dyrevelferd enn i Norge.

35 Pelsdyrnæringen er en viktig næring og tilleggsnæring, på mange steder. For mange
36 utøvere er ikke forutsetningene for å drive annet landbruk i næringsmessig omfang
37 tilstede. Høyre frykter derfor at mange vil finne det vanskelig å finne et nytt levebrød
38 basert på pelsdyrgårdenes ressurser om næringa avvikles. Dette vil også ha
39 samfunnmessige utslag blant annet på kommuneøkonomi som følge av reduserte
40 inntekter, redusert aktivitet og redusert innbyggertall.

41 Høyre vil:

- 42 ■ At næringa får en ordentlig og forutsigbar behandling videre.
- 43 ■ Dersom næringen blir besluttet nedlagt arbeide for at
- 44 kompensasjon for avvikling sikrer at de familier som rammes ikke
- 45 blir økonomisk skadelidende som følge av bortfall av inntekter og
- 46 verdi av investeringer. Videre at fôprodusenter og andre
- 47 fellesfunksjoner kompenseres for økonomiske negative utslag i
- 48 en avviklingsperiode.
- 49 ■ Det må også tas hensyn til at oppdretterne i en avviklingsfase kan
- 50 oppleve likviditetsmessige utfordringer.

51 **Trøndelag Høyre**

1 **3. Pelsdyrnæringen**

2 I Norge er det i dag rundt 250 pelsdyrfarmer, omtrent 70 av disse er i Rogaland. Rogaland
3 er det fylke i Norge med flest pelsdyrfarmer. Pelsdyroppdrett er en viktig distriktsnæring
4 som har gitt arbeidsplasser.

5 I januar 2017 vedtok Stortinget nye og strengere regler for pelsdyrhold i Norge i
6 forbindelse med vedtaket om en bærekraftig fremtid for næringen. Stortingsflertallet ble
7 dannet av Høyre, FrP, SP og KrF. Senere i 2017 vedtok Høyres Landsmøte å tillate en
8 pelsdyrnæring «basert på strenge dyrevelferdsmessige kriterier». Disse reglene er i ferd
9 med å implementeres med de kostnader som allerede er påløpt. Det er flere eksempler på
10 bønder som har startet opp pelsdyrproduksjon etter Stortingsvedtaket fordi de har ansett
11 det som trygt etter en omfattende prosess som ble landet med vedtaket i Stortinget i fjor.
12 Det er også bønder som har investert i flere og nyere bygg som følge av vedtaket.

13 Den nye regjeringsplattformen mellom Høyre, FrP, og Venstre som ble kunngjort 14.
14 Januar 2018 slår fast en styrt avvikling av pelsdyrnæringen de neste årene etter påtrykk
15 fra Venstre. Høyre er opptatt av å føre en forutsigbar næringspolitikk, og er derfor
16 bekymret for konsekvensene av å avvikle næringen innen årsskifte 2024/2025.

17 Næringen gir mange arbeidsplasser i vår region både direkte og indirekte. Den bidrar
18 også til en god ressursutnyttelse, hvor fiske- og slakteriavfall kan videreføres til fôr.
19 Rogaland pelsdyrfôrlag SA (RP) er det største produksjonsanlegget i landet. I 2016 var
20 produksjonen 25,5 tusen tonn, og sysselsatte 22 årsverk. Dette anlegget leverer fôr til
21 oppdrettere i Vest Agder, Rogaland og Hordaland. RP tar imot restprodukt fra landbruks
22 og fiskeris produksjons- og foredlingsanlegg. Dersom destruksjon er alternativet til
23 pelsdyrfôr vil leverandørene til RP gå fra å ha inntekter på 55 mill. kroner til å bli en
24 utgiftspost på nærmere 50 mill. kroner ifølge Rogaland Bondelag. Det gir et negativt
25 resultat på over 100 mill. kroner for leverandørene av råstoffet.

26 Pelsdyrnæringen er en viktig næring og tilleggsnæring. Høyre frykter derfor at mange vil
27 finne det vanskelig å finne nytt levebrød basert på pelsdyrgårdens ressurser om næringen
28 avvikles. Dette vil også ha samfunnsmessig utslag blant annet på kommuneøkonomi som
29 følge av reduserte inntekter og redusert aktivitet.

30 Høyre mener at:

31 Høyre skal føre en forutsigbar næringspolitikk.

32 Pelsdyrnæringen må få en ordentlig og forutsigbar behandling videre.

33 Kompensasjonsordninger etableres for å sikre at de familier som rammes ikke blir
34 skadelidende som følge av bortfall av inntekter og verdi av investeringer. Videre at
35 fôrprodusenter og andre fellesfunksjoner må kompenseres for økonomiske negative
36 utslag i en avviklingsperiode.

37 Det må tas hensyn til at oppdretter i avviklingsfasen kan oppleve likviditetsmessige
38 utfordringer.

39 Det må tas initiativ overfor de andre regjeringspartiene om å reforhandle punktet i Jeløya-
40 avtalen om nedlegging av pelsdyrnæringen.

41 **Rogaland Høyre**

1 **4. Reverser «sukkeravgifta»**

2 Høyre ber om at «sukkeravgifta» blir reversert i si noverande form - slik at dersom målet
3 er å avgiftsbelegge sukker som avgift på helseskadeleg produkt – så må avgifta bli innretta
4 etter dette.

5 Avgiftsauka er auke i avgifta på alkoholfri drikk med 42 % og auke i sjokolade- og
6 sukkervareavgifta med 83 %. Avgifta på sukker vart auka med under 2 %. I media har alle
7 desse tre avgiftene vorte omtalt som «sukkeravgift». Det nye skatte- og avgiftssystemet
8 treff likevel dårleg.

9 Den norske mat- og drikkenæringa har inngått ei svært ambisiøs samarbeidsavtale med
10 styresmaktene vedkomande folkehelse. Dette samarbeidet er no i ferd med å stoppe opp
11 pga. nemnde avgiftsauke.

12 Verksemdene fekk fire-fem veker på å førebu seg på endringa. Avtalar med handelen
13 måtte reforhandlast der det var mogleg, og nokre opplevde at dei må bere avgiftsauken
14 sjølve i deler av 2018 fordi prisane allereie er avtalt. Slike vesentlege endringar i
15 rammevilkåra til bedriftene vil gå utover arbeidsplassar og verdiskaping. For bedriftene
16 er det viktig at det vert ført ein føreseieleg og langsiktig økonomisk politikk som gir
17 bedriftene tryggleik for å investere i Norge.

18 I høve nabolanda misser norske bedrifter konkurransekraft då Sverige berre har
19 særavgifter på alkohol og tobakk. Grensehandelen vil som følgje av dette auke.

20 Eit døme er verksemda Lerum i Sogndal - som sidan 2010 har redusert gjennomsnittleg
21 sukkerinnhald i drikkeklar saft med over 30 %. For Lerum er det avgifta på alkoholfrie
22 drikkevarer som gjeld. Lerum betalar avgift på all drikke som er tilsett sukker eller anna
23 søting (med null kaloriar). Avgiftsauka på saft førte til at Lerum fekk ein kostnadsauke på
24 16 millionar frå 2017 (40 millionar) til 2018 (56 millionar). Produkta har vorte dyrare i
25 butikk med fare for redusert omsetning, som igjen vil gå utover arbeidsplassar.

26 **Sogn og Fjordane Høyre**

1 **5. Bærekraftig turistnæring**

2 Høyre vil satse på en turistnæring som kan bidra med langt høyere lønnsomhet per
3 arbeidsplass enn det vi har i dag. Får å få dette til vil Høyre bidra til en målrettet satsing
4 og omstilling til en turisme som har et tydelig fokus på lønnsomhet for Norge og på
5 kvalitet for de som besøker oss.

6 Trendene i Europa og verden for øvrig er unike naturopplevelser, kombinert med
7 tilrettelagte aktiviteter. Her har Norge et enormt potensial. Ren og stille natur er et av de
8 fremste kjennetegnene ved Norge, og noe av det som besøkende fra hele verden kommer
9 hit for å oppleve. Naturen er et viktig konkurransefortrinn som vi må ta vare på og bruke
10 aktivt i markedsføringen av fylket.

11 Høyre ønsker å bidra til en målrettet satsing med tydelig fokus på lønnsomhet og kvalitet
12 til spennende prosjekter og spektakulære naturopplevelser. For å sikre kvalitet i tilbudet
13 må det vurderes om terskelen for næringsutvikling og dermed begrensede naturinngrep
14 senkes i enkelte områder.

15 Turisme kan bidra med betydelig verdiskaping og et stort antall arbeidsplasser, samtidig
16 som det ofte kan skape motstand i lokalsamfunnet. Det er viktig at det legges til rette for
17 turister i områder som opplever stor tilstrømning.

18 Norge har i dag mange frivillige redningsmannskaper som bruker egen fritid på å hjelpe
19 turister og andre i nød. De er i beredskap 365 dager i året for å hjelpe de som er savnet
20 eller skader seg på tur. Fritak for engangsavgift på redningskjøretøy vil ha stor effekt for
21 den frivillige beredskapen i Norge. Det samme vil full momskompensasjon gi.

22 Høyre ønsker at det legges til rette for å øke lønnsomheten i turistnæringen ved at
23 utvikling av nye tilbud bygger opp om helårsturisme, og utnytter infrastrukturen som
24 allerede er bygget opp.

- 25 En bærekraftig turistnæring forutsetter at infrastruktur slik som stier, fasiliteter
 26 (toaletter, parkering, søppelkonteinere) og servicetilbud er dimensjonert for å håndtere
 27 tilstrømningen.
- 28 Høyre mener at salg av tilleggstenester, effekter, tilknyttet service og adkomst/parkering
 29 vil øke inntjening og bidra til infrastruktur og vedlikehold.
- 30 Høyre vil:
- 31 ■ Lage en strategisk plan for en lønnsom, sikker og kvalitetspreget
 32 norsk turistnæring.
 - 33 ■ Lære av hvilke tiltak som settes inn i de mest besøkte
 34 turiststedene i verden.
 - 35 ■ Støtte utvikling av nye, mer lønnsomme turistprodukter via
 36 Innovasjon Norge og lokale tiltak.
 - 37 ■ Akseptere en sterkere kommersialisering av attraksjoner for å
 38 finansiere infrastruktur, beredskap og servicetilbud.
 - 39 ■ Akseptere begrensede naturinngrep for å sikre spektakulære
 40 turistattraksjoner.
 - 41 ■ Gi fritak for engangsavgift for redningsfartøy.
 - 42 ■ Gi full momskompensasjon for de frivillige redningsmannskapene
 43 i Norge.

44 **Rogaland Høyre**

1 **6. Bærekraft, arbeid og integrering**

- 2 Grunnlaget for vår felles velferd er den verdiskapningen som skje i landet vårt. Et sterkt
 3 og mangfoldig næringsliv med trygge arbeidsplasser er selve fundamentet for nåværende
 4 og fremtidens velferdssamfunn. Stabile rammevilkår, tilpasset skattenivå, utdanning og
 5 forskning skaper bærekraft. Arbeidskraft og flere arbeidsplasser er motoren i
 6 verdiskapningen.
- 7 Mangel på arbeidskraft vil være en av samfunnets største utfordringer de neste tiårene.
 8 Seniorene er en viktig ressurs, som ønsker å bidra med sin kompetanse og erfaring. Det
 9 må føres en god seniorpolitikk som bidrar til at flere seniorer fortsetter lengre i
 10 arbeidslivet. Skal flere seniorer få ta del i den viktige verdiskapningen må en gjennomgå
 11 særalders-grensene og andre lovbestemte aldersgrenser i offentlig sektor i samarbeide
 12 med partene i arbeidslivet. Aldersgrensen i arbeidslivet må heves ytterligere og
 13 pensjonsrettigheter må tilpasses en lengre yrkeskarriere. Aldersgrenser er ikke egnet som
 14 kriterium for å fastslå en persons skikkethet, og Senior Høyres landsforbund sitt primære
 15 standpunkt er at aldersgrenser må fjernes.

16 Vi vil ha et samfunn som gir eldre som kan og vil, muligheter til å delta lenger i
17 arbeidslivet.

18 Innvandrere må raskest mulig etter ankomst starte opp med språkopplæring og
19 arbeidstrening. Innvandrernes kompetanse/utdannelse og ferdigheter må kartlegges
20 nøye og opplæring og innføring i det norske samfunnet må i langt større grad enn nå
21 differensieres etter evner, kompetanse og ferdigheter. Målet må være, raskest mulig
22 yrkesdeltakelse slik at de bidrar til verdiskapningen.

23 **Senior Høyres Landsforbund**

1 **7. En offensiv romindustripolitikk**

2 Norsk romindustri er i en rivende utvikling og har betydelige vekstmuligheter i en økende
3 konkurranse i et globalt marked. Norge som romindustrinasjon trenger en tydelig retning
4 for økt verdiskaping og høyteknologiske arbeidsplasser.

5 Romvirksomhet er en tverrsektoriell muliggjørende teknologi for verdiskapning,
6 sikkerhet og bærekraft. Norge har gjennom mange år hatt en betydelig satsing på
7 romvirksomhet, og utviklet en betydelig romindustri med verden som marked. De
8 høyteknologiske bedriftene og kunnskapsmiljøene ved blant annet Raufoss, Andøya,
9 Kongsberg og Svalbard, har utviklet unik kunnskap og infrastruktur for norsk
10 konkurransekraft innenfor romvirksomheten.

11 Norsk romindustri bidrar med avgjørende kunnskap til Norge og verden innenfor kritiske
12 samfunnsområder som: overvåking av ulovlig fiskerivirksomhet, oljesøl, snøskred,
13 skipsruting, sjøis- og klimautvikling, søk- og redning og værmeldinger.

14 Romindustrien understøtter særlig to av regjeringens viktigste næringsrettede
15 satsingsområder - hav og nordområdene. Havøkonomien utgjør 70% av norsk eksport, og
16 den videre utviklingen av havøkonomien er avgjørende for å sikre et bærekraftig
17 velferdssamfunn for fremtiden.

18 Satellittkommunikasjon er i dag et essensielt verktøy for å kommunisere der det ikke
19 finnes kabelforbindelse, for eksempel til skip. Det er i dag dårlig dekning på høyere
20 breddegrader enn 70 grader, og nærmest ingen dekning høyere enn 75 grader. Sikker og
21 bærekraftig skipsfart krever kommunikasjonsløsninger. Stabil kommunikasjon er kritisk
22 viktig i forbindelse med en nødssituasjon. Det er også et økende operativt behov for
23 bredbånd, for eksempel til å laste ned iskart.

24 Oppskyting av mikrossatellitter er en av raskest voksende forretningsområdene i
25 internasjonal romindustri. Området har store kommersielle utviklingsmuligheter. I
26 Europa finnes det ikke slike fasiliteter, men flere land utreder mulige lokaliteter for
27 utskyting. Andøy er en av Europas mest velegnede lokaliteter og kan plassere Norge i
28 førerretet internasjonalt, for denne industrielle utviklingen.

29 Høyre vil legge til rette for en offensiv utvikling av norsk romindustri gjennom langsiktige
30 og forutsigbare rammevilkår. Dette er et viktig satsingsområde for å realisere
31 verdiskapingspotensialet i hav- og nordområdepolitikken.

32 Høyre vil:

- 33 ■ Utarbeide en strategi for utvikling av norsk rom- virksomhet og
- 34 industri.

- 35 ■ Utarbeide en ny romlov.

- 36 ■ Legge til rette for internasjonalt samarbeid gjennom deltagelse i
- 37 Europeiske og internasjonale romprogrammer.

- 38 ■ Legge til rette for at det kan etableres infrastruktur for
- 39 mikrosatellittoppskytningsfasiliteter ved Andøya Space Center.

- 40 ■ Legge til rette for satellittbasert bredbåndskommunikasjon i
- 41 nordområdene

- 42 ■ Sikre gode næringsrettede virkemiddelordninger for utvikling av
- 43 norsk romteknologi.

- 44 ■ Legge til rette for fremtidsrettet utdanningstilbud og forskning
- 45 innenfor romvirksomhetsområdet.

46

Nordland Høyre

1 **8. #metoo**

2 Den verdensomspennende #Metoo-kampanjen har bidratt til å sette seksuell trakassering
 3 og krenkende adferd på dagsorden, samtidig som det har avdekket uakseptable
 4 holdninger og handlinger i mange deler av arbeids- og organisasjonslivet.

5 Norge er et av verdens mest likestilte land. Likevel har vi utfordringer. Vårt
 6 arbeidsmarked er i betydelig grad kjønnsdelt. Kvinner og menn jobber i ulike sektorer,
 7 bransjer, næringer og yrker, og få velger utradisjonelle studieretninger.

8 Høyre vil arbeide for at alle skal ha en trygg arbeidsplass, hvor den enkelte må ha
 9 kunnskap og kompetanse om hva trakassering, vold og krenkende adferd er.

10 I lys av #Metoo -kampanjen skal Høyre bidra til at all varsling om mobbing og
 11 trakassering skal bli tatt alvorlig og følges opp.

12

Østfold Høyre

UTENRIKS OG FORSVAR

1 9. Forsvarets økonomi

2 Med bakgrunn i NATOs vedtak i 2014, samt USAs signaler om at Europa må ta større
3 ansvar for egen sikkerhet, vedtok Høyres Landsmøte i 2017 at Norge skal bevilge opp mot
4 2 % av BNP til Forsvaret innen 2024. Høyre er tilfreds med at regjeringen Solberg, som i
5 2013 overtok et forsvar i krise, steg for steg har påbegynt gjenreisningen av forsvarsevnen.

6 Videre mener Høyre at det er positivt at Norge sammenlignet med andre NATO-land
7 ligger i toppen når det gjelder andelen av forsvarsbudsjettet som går til investeringer. Nye
8 kampfly, ubåter og hærmateriell bidrar til dette.

9 Gjeldende langtidsplan for Forsvaret (LTP) er ikke utformet med utgangspunkt i en
10 opptrapping til 2 % av BNP til forsvar. Høyre mener derfor dette må være utgangspunktet
11 når ny LTP skal utformes. Dette vil sikre en forutsigbar finansiering av vårt fremtidige
12 forsvar.

13 Vedtak i Stortinget som fordrer økte bevilgninger til Forsvaret må etterleves i de
14 kommende budsjettene. Uten ekstra bevilgninger snarest vil ikke de pålagte oppgavene
15 kunne løses. Dette vil enten føre til at planlagte investeringer utsettes, eller at Forsvaret
16 fortsetter å forvitre.

17 I 2018 vil Norge være det eneste NATO-landet med grense mot Russland som ikke bruker
18 2 % av BNP til forsvar. Høyre mener vi har en forpliktelse som alliert nasjon å støtte opp
19 om NATOs mål.

20 Høyre vil:

21

- 22 ■ At det neste fagmilitære rådet blir utarbeidet med en ramme som
23 tar utgangspunkt i Norges forpliktelse om å bruke 2 % av BNP på
forsvar innen 2024.

24

- 25 ■ Sikre tilstrekkelig finansiering for å gjennomføre Stortingets
26 vedtak om landmakten fra og med revidert nasjonalbudsjett for
2018, og ut inneværende LTP-periode.

27

- 28 ■ At Forsvaret skal fortsette å investere i nytt utstyr, øke antall
soldater og trene og øve mer.

29 **Møre og Romsdal Høyre**

1 10. Et forsvar for trygghet og sikkerhet

2 Statens viktigste oppgave er å sørge for innbyggernes trygghet og sikkerhet, og utgjør
3 bærebjelken i et hvert samfunn. Uten fred og frihet er våre øvrige verdier av liten verdi, og
4 derfor må forsvarret holdes sterkt. Norges sikkerhetspolitiske omgivelser er i endring og
5 situasjonen i våre nærområder og i Europas randsoner er mer utfordrende enn tidligere.

6 Dette stiller nye krav til hvordan Forsvaret må innrettes. Høyre mener det er svært
7 positivt at Regjeringen arbeider for å videreutvikle forsvaret slik at det er godt rustet til å
8 sikre Norges interesser, vår suverenitet og til å oppfylle våre NATO-forpliktelser.

9 Stortinget har vedtatt en langtidsplan for Forsvaret som i høst ble supplert med
10 landmaktutredningen. Beslutningene om landmakten ble tatt etter at rammene for
11 statsbudsjettet for 2018 ble vedtatt, og vedtakene lar seg neppe finansiere uten
12 ekstrabevilgninger for 2018. Det er også uklart om Stortingets vedtak var tilstrekkelig for
13 å få landmakten klar til strid innen rimelig tid, og Høyre har merket seg hærsejens
14 bekymringer for landmaktens kampkraft. Som en forsikringspremie bør Høyre være
15 garantisten for at NATOs mål på 2% av BNP nås innen 2024. For alt vi er og alt vi har.

16 Høyre ber regjeringen:

17

- Øke forsvarsbevilgningene gradvis opp til 2 % av BNP innen

18 2024.

19

- Snarest legge frem en analyse av langtidsplanens økonomiske

20 rammer sammenholdt med en jevn opptrappingsplan som

21 oppfyller NATOs 2-prosentsmål innen 2024.

22

- Sørge for tilstrekkelig finansiering for å gjennomføre Stortingets

23 vedtak om landmakten, og synliggjøre dette i revidert

24 nasjonalbudsjett for 2018.

25 **Trøndelag Høyre**

1 **11. Gjenreisningen av Forsvaret må fortsette**

2 Statens viktigste oppgave er å sørge for innbyggernes trygghet og sikkerhet. Forsvaret må
3 holdes sterkt. Norges sikkerhetspolitiske omgivelser er i endring og situasjonen i våre
4 nærrområder og i Europas randsone er mer utfordrende enn tidligere. Dette stiller nye
5 krav til hvordan Forsvaret må innrettes. Høyre mener det er svært positivt at Regjeringen
6 arbeider for å videreutvikle forsvaret slik at det er godt rustet til å sikre Norges interesser,
7 vår suverenitet og til å oppfylle våre NATO-forpliktelser.

8 Stortinget har vedtatt en langtidsplan for Forsvaret som i høst ble supplert med
9 landmaktutredningen. Beslutningene om landmakten ble tatt etter at rammene for
10 statsbudsjettet for 2018 ble vedtatt, og vedtakene lar seg neppe finansiere uten
11 ekstrabevilgninger for 2018. Det er også uklart om Stortingets vedtak var tilstrekkelig for
12 å få landmakten klar til strid innen rimelig tid, og Høyre har merket seg hærsejens
13 bekymringer for landmaktens kampkraft.

14 Høyre ber regjeringen:

15

- Øke forsvarsbevilgningene gradvis opp til 2 % av BNP innen

16 2024.

- 17 ■ Snarest legge frem en analyse av langtidsplanens økonomiske
18 rammer sammenholdt med en jevn opptrappingsplan som
19 oppfyller NATOs 2-prosentsmål innen 2024.
- 20 ■ Sørgje for tilstrekkelig finansiering for å gjennomføre Stortingets
21 vedtak om landmakten, og synleggjøre dette i revidert
22 nasjonalbudsjett for 2018.

23

Oslo Høyre

1 12. Fortsett styrkingen av Forsvaret

2 Statens viktigste oppgave er å sørge for innbyggernes trygghet og sikkerhet. Forsvaret må
3 holdes sterkt. Norges sikkerhetspolitiske omgivelser er i endring og situasjonen i våre
4 nærområder og i Europas randsone er mer utfordrende enn tidligere. Dette stiller nye
5 krav til hvordan Forsvaret må innrettes. Høyre mener det er svært positivt at Regjeringen
6 arbeider for å videreutvikle forsvaret slik at det er godt rustet til å sikre Norges interesser,
7 vår suverenitet og til å oppfylle våre NATO-forpliktelser. En solid norsk egeninnsats kan
8 sammen med alliert forsterkning gjøre forsvaret av Norge sterkt og troverdig.
9 Totalforsvaret står sterkt i Norge og skal bidra til å gi troverdig og tilfredsstillende støtte
10 til alliert virksomhet i Norge i fred, krise og krig.

11 Stortinget har vedtatt en langtidsplan for Forsvaret som i høst ble supplert med
12 landmaktutredningen. Utviklingen av Landmakten har stor betydning for forsterkning og
13 økt kampkraft av Forsvaret av Norge. Beslutningene om landmakten ble tatt etter at
14 rammene for statsbudsjettet for 2018 ble vedtatt, og vedtakene lar seg ikke finansiere
15 uten ekstrabevilgninger for 2018.

16 Høyre vil:

- 17 ■ Øke forsvarsbevilgningene gradvis opp til 2 % av BNP innen
18 2024.
- 19 ■ Øke fokuset på Forsvarets operative evne ved at Forsvaret
20 organiseres og utrustes slik at Norges forpliktelser til NATO
21 etterleves.
- 22 ■ Forsvarets operative evne ivaretas ved at Forsvaret organiseres
23 og utrustes slik at Norges forpliktelser til NATO etterleves.
- 24 ■ Sikre tilstrekkelig finansiering av landmakten og synleggjøre
25 starten på dette i revidert nasjonalbudsjett for 2018.
- 26 ■ Sikre dedikert helikopterstøtte til Hæren og økt
27 helikopterkapasitet for spesialstyrkene.

28

Troms og Finnmark Høyre

13. Forsvaret må styrkes

Statens primæroppgave er å beskytte innbyggerne og sørge for trygghet og sikkerhet.

Norges sikkerhetspolitiske omgivelser er i endring og utfordringene er større enn tidligere.

Høyre Landsmøte vil fremheve regjeringens gode arbeid for å styrke Forsvaret etter regjeringsskifte i 2013, slik at landet blir best rustet til å sikre våre interesser og suverenitet.

Stortinget har vedtatt en langtidsplan for Forsvaret som er blitt supplert med en landmaktsutredning. Beslutningen om Landmaktsutredningen ble tatt etter at rammene for statsbudsjettet 2018 ble vedtatt. Høyre har merket seg hærsjefens bekymringer for landmaktens kampkraft.

Høyre Landsmøte ber derfor regjeringen: Snarest legge frem en analyse av langtidsplanens økonomiske rammer sammenholdt med en jevn opptrappingsplan som oppfyller Nato's 2 prosent-mål innen 2024.

Høyre Landsmøte viser til landsmøtet i 2017 hvor partiet vedtok at forsvarsbevilgningene skulle utgjøre opp til 2 % av BNP innen 2024.

2024 er siste året i 10 årsperioden for å oppfylle 2 % målet som NATO vedtok på toppmøte i Wales i 2014. Noen NATO-land har allerede oppfylt målet. 2 % målet handler om alliansens troverdighet. Det er bred politisk enighet i USA om at de Europeiske NATO-land må ta et større ansvar for egen sikkerhet. Det bør være i Norges interesse å bidra til at flest mulig NATO-land når 2 prosent målet.

Stortingets vedtak blir gjennomført og at dette synliggjøres i revidert nasjonalbudsjett for 2018.

Besørge at landmakten blir tilstrekkelig finansiert og målet er en operativ brigade med tilstrekkelig stridsvogns og helikopter kapasitet.

Telemark Høyre

14. Et Forsvar som utnytter Østfolds kapasiteter

Høyre erkjenner at Norge befinner seg i en mer krevende sikkerhetspolitisk situasjon enn på mange år, med et mangefasettert og komplisert trussel- og risikobilde. Militær aggresjon og brudd på folkeretten i hjertet av Europa, stor aktivitet fra terroristorganisasjoner og brutale terroranslag i våre nærområder har endret det sikkerhetspolitiske landskapet i og rundt Norge.

Det norske Forsvaret var i mange år preget av nedprioriteringer og vedlikeholdsetterslep. Det er positivt at regjeringen har svart på utfordringene ved å øke forsvarsbudsjettet, øke investeringsgraden, og sikre anskaffelse av nytt materiell og ny teknologi. Høyre mener det er svært positivt at Regjeringen arbeider for å videreutvikle forsvaret slik at det er

- 11 godt rustet til å sikre Norges interesser, vår suverenitet og til å oppfylle våre NATO-
12 forpliktelser.
- 13 Østfold har en viktig strategisk posisjon i det norske totalforsvaret. Fylket er del av det
14 folkerike østlandsområdet og er knutepunkt for viktige nasjonale samferdselsårer. Høyre
15 vil bidra til at de ressursene fylket besitter utnyttes, til landets beste, og som ledd i vårt
16 alliansesamarbeid i NATO.
- 17 Høyre understreker at Rygge flystasjon skal være den foretrukne helikopterbase til
18 trening for spesialstyrker og brukes til samtrening med blålysetatene.
- 19 Rygge flystasjon er en av Luftforsvarets hovedbaser med stor kapasitet og høy stridsverdi.
20 Ved ytterligere kraftsamling på Østlandet er Rygge flystasjon et naturlig førstevalg. For å
21 sikre godt samvirke må det legges til rette for at blålysetatene og Forsvaret får gode
22 trenings- og øvingsforhold på Rygge.
- 23 Høyre understreker at det må arbeides med tettere samarbeid mellom de skarpe
24 helikopterressursene for økt erfaringslæring på tvers av sektorer, særlig politihelikopter,
25 Bell-412 og nye redningshelikoptre. Spesialstyrkene må prioriteres og det må derfor
26 bygges opp en dedikert helikopteravdeling slik forsvarssjefen har anbefalt.
- 27 Forsvarsmateriell/luftkapasiteter skal flytte fra Kjeller innen 2023. Høyre mener det må
28 arbeides for å nytte synergier hvis dette miljøet kommer tettere på Luftforsvarets ledelse
29 og Luftoperativt inspektorat på Rygge flystasjon.
- 30 Høyre vil:
- 31 ■ støtte landsmøtets tidligere vedtak om å øke bevilgningene til
32 Forsvaret opp til NATOs 2 prosentmål innen 2024 og
33 opprettholde dagens nivå på minst 20 prosent investeringsandel,
34 i tråd med beslutninger fra NATO-toppmøtet i Wales i 2014.
 - 35 ■ oppfordre regjeringen til å sørge for tilstrekkelig finansiering for å
36 gjennomføre Stortingets vedtak om landmakten.
 - 37 ■ bidra til god utrustning og øvelsesstruktur for Oslofjord
38 heimevernsdistrikt.
 - 39 ■ følge opp utnyttelsen av Rygge flystasjon som base på Østlandet
40 og som base for alliert mottak, slik det legges opp til i
41 Langtidsplan for Forsvaret.
 - 42 ■ øke alliertes bruk av Rygge flystasjon for rotasjon og øvelse.

43

Østfold Høyre

1 15. Demokratiet i Polen og Ungarn

- 2 Myndighetene i Polen og Ungarn bryter demokratiske standarder og rettstatsprinsipper
3 og forsøker å kvele frie medier og sivilsamfunnet. Høyre vil at når regjeringen velger

4 samarbeidspartnere ved tildeling av EØS-midler i disse landene, skal tildelingen skje
5 uavhengig av myndighetene i disse landene og utenfor deres påvirkningskraft.

6

Oslo Høyre

KOMMUNE OG FORVALTNING

1 16. En bærekraftig boligpolitikk

2 Høyre mener at det er en grunnleggende verdi i det norske samfunnet at mange eier sin
3 egen bolig. Derfor har regjeringen prioritert å gjøre det enklere å kjøpe bolig, blant annet
4 gjennom forenklinger i byggeforskriften og reduksjon i byråkratiet. For å sikre en
5 tryggere bolighandel, mener Høyre at boligkjøpernes interesser må styrkes.

6 For de aller fleste er bolig det dyreste enkeltkjøpet gjennom livet. Noen kjøper av
7 privatpersoner, mens andre kjøper direkte av utbyggere. I møte med profesjonelle aktører
8 er det avgjørende at den enkelte forbruker har gode og sikre rettigheter, slik at
9 forbrukeren kan ta informerte avgjørelser og beskyttes mot skjulte feil og mangler. En
10 offentlig godkjent tilstandsrapport vil gjøre det enklere for boligselger å vite hva en må
11 informere om, og vil gjøre det enklere for boligkjøperen å ta en informert avgjørelse om å
12 kjøpe bolig.

13 Nordmenn har stadig mer gjeld. Dette er ikke nødvendigvis et problem, så lenge
14 innbyggerne har en inntekt som gjør at de kan håndtere gjelden. Men stor gjeld gjør at
15 husholdningene blir mer sårbare for fall i boligprisene eller økte renter, og det øker
16 risikoen for at de senere må stramme inn på forbruket. Veksten i boligpriser og
17 husholdningenes gjeld utgjør en risiko for norsk økonomi som forsterkes ved at bankene
18 kan tilby avdragsfrihet på boliglånene sine. Høyre mener at strengere krav til
19 avdragsbetaling vil øke husholdningenes buffet ved et senere boligprisfall.

20 Høyre vil:

- 21 ■ Styrke forbrukernes interesser og de profesjonelle aktørenes
22 ansvar ved bolighandel
- 23 ■ Ytterligere stramme inn regler om avdragsfrihet på boliglån
- 24 ■ Arbeide for at det blir utarbeidet en offentlig godkjent
25 tilstandsrapport
- 26 ■ Stille krav til autorisasjon og kompetanse hos takstmenn.
- 27 ■ Flytte ansvaret for bustadoppføringslova og avhendingsloven fra
28 Justis- og beredskapsdepartementet til Kommunal- og
29 moderniseringsdepartementet

13 Konkret innebærer dette at vi utvikler et sterkt og konkurransedyktig næringsliv som
14 bygger på ny og «grønn» teknologi, at flere får delta i arbeidslivet og stå i jobben lenger.
15 Det er også viktig at utdanningsløpet sikrer samfunnet den kompetansen det er behov for
16 og den enkelte den kompetansen som sikrer at ingen går ut på dato. Vi må oppmuntre til
17 entreprenørskap og nyskaping, og effektivisere og tilpasse velferdstilbudene. All vekst bør
18 skje ut fra hva klimaet og miljøet tåler og vi må ta i bruk ny teknologi i et helt annet
19 omfang enn hittil, og våge å se på omfanget og organiseringen av offentlig sektor på nytt.

20 Høyre vil derfor:

- 21 ■ tilrettelegge for at næringsliv, utdanning og forskning i langt større
22 grad enn nå møtes, samarbeider og utvikler teknologi og nye
23 arbeidsplasser. Dette omfatter utvidelse av ordningen med Ungt
24 entreprenørskap, mer gründervirksomhet, tettere samarbeid
25 mellom skole og næringsliv og sterk forenkling av muligheten til
26 nyetableringer
- 27 ■ prioritere og støtte «ren» næringsutvikling og –prosjekter, det vil
28 si at nyetableringer i størst mulig grad skal være «grønne og
29 rene» og benytte tilsvarende ren teknologi
- 30 ■ i raskere tempo og større omfang enn i dag sikre at infrastruktur,
31 samferdsel og transport utbygges med vekt på kollektive
32 løsninger, herunder hyppigere og flere tog- og bussløsninger,
33 tilrettelegging for gang- og sykkelmuligheter i alle kommuner,
34 samtidig som utfasing av fossilbasert transport må skje på en
35 fornuftig og tidsmessig realistisk måte
- 36 ■ legge til rette for lokale og regionale miljøprosjekter som
37 forbedrer, forenkler og effektiviserer avfallsproblematikken.
38 Samtidig må det oppmuntres til grenseoverskridende
39 miljøsamarbeid der det er geografisk naturlig
- 40 ■ legge til rette for at Norge både lokalt og sentralt, privat og
41 offentlig, tar i bruk ny teknologi i en helt annen grad enn i dag.
42 Det gjelder på alle områder, med prioritering av digitalisering og
43 automatisering av arbeidsprosesser, samt utvikling av teknologi til
44 bruk i helse, pleie og omsorg, såkalt velferdsteknologi.
45 Kommunene må oppmuntres til å utvikle samarbeidsløsninger og
46 ta i bruk ny teknologi i langt større grad enn nå
- 47 ■ stimulere til tiltak i kommuner og fylke med formål å styrke og
48 kunnskapen og bevisstheten om virksomheten innenfor
49 regionens forskningsvirksomheter
- 50 ■ styrke kontakten mellom kommune, fylke, region og
51 forskningsvirksomheter
- 52 ■ etablere pilotprosjekter innen digitalisering for viktige
53 bruksområder innen kommune og fylke

- 54 ■ fremme gründervirksomhet gjennom pilotprosjekter hvor
- 55 kommuner og fylke har et medansvar (eks. velferdsteknologi)

- 56 ■ det bør satses ytterligere på utvikling av gode digitale
- 57 fellesløsninger for offentlig sektor der det er formålstjenlig

- 58 ■ sørge for at turistnæringen utvikler bærekraftige løsninger som
- 59 forhindrer at norsk natur og særegenhet slites ned

- 60 ■ liberalisere regelverket for å stimulere for bedrifter som ønsker å
- 61 etablere seg innenfor persontransportnæringen

- 62 ■ innføre 1 karensdag

- 63 ■ stille krav om at alle tros- og livssynssamfunn som mottar
- 64 statsstøtte skal følge norsk diskrimineringslov med særlig fokus
- 65 på likestilling

- 66 ■ frivilligheten og næringslivet bør stimuleres til å utvikle tjenester
- 67 som styrker velferdssamfunnet som i nærturisme, reiseliv etc.

- 68 ■ utvikle rammebetingelser som fremmer fleksibel oppgaveløsning,
- 69 herunder finansieringsløsninger som stimulerer til å flytte
- 70 oppgaver mellom helsepersonellgrupper

71

Akershus Høyre

1 **19. Naturresurser og humankapital er distrikts-Norges**

2 **vekstpotensial!**

- 3 Høyres Landsmøte i 2015 vedtok storresolusjonen «Desentralisering og vekstkraft i hele
- 4 landet». Med borgerlig politikk i praksis gjennom en regjeringsperiode er vi på vei mot
- 5 våre mål om vekst gjennom styrket lokaldemokrati, forenkling og mindre byråkrati. Ny
- 6 regjering må fortsette dette viktige arbeidet slik at distrikts-Norge kan utnytte potensialet
- 7 som er i natur- og humankapitalen. Det som er bra for distriktene er bra for hele Norge!
- 8 Jeløya-plattformen har en overordnet føring om vekst og verdiskapning i hele landet.
- 9 Offentlig sentral forvaltning innen en sterkt sektorisert stat er største utfordringen for
- 10 vekst i distriktene. Troen på enkeltmennesket, at politikk skal vokse nedenfra, lokal
- 11 råderett og privat eiendomsrett er grunnleggende i borgerlig politikk. Allikevel utfordres
- 12 disse verdiene stadig.
- 13 Distriktene har naturgitte kvaliteter som gjør dem til attraktivt bosted for både heltids- og
- 14 ikke minst deltidsinnbyggere. En grunnleggende utfordring for vekst i distrikts-Norge er
- 15 nedgang i sysselsetting og antall fastboende. Viktigste arbeidspunkt i politikken på alle
- 16 nivåer må derfor være å endre rammeverket for å nyttiggjøre seg av de menneskelige
- 17 ressursene som distriktene samlet har tilgang på slik at potensialet som ligger i
- 18 naturressursene utløses. Samferdsels-, fordelings- og forvaltningspolitikk er nøkkelord.

19 Høyre vil at:

- 20 ■ det foretas en gjennomgang for forenkling av departements- og
21 direktoratstrukturen.
- 22 ■ liberaliseringen og forenklingen av plan- og bygningsloven som
23 sektorovergripende lovverk intensiveres.
- 24 ■ fylkesmannens og andre forvaltningsinstansers mulighet for å
25 fremme innsigelse til kommunale vedtak begrenses ytterligere.
- 26 ■ fylkesmannen har avdeling for helhetlig næringsutvikling og
27 sektorovergripende samfunnsutvikling slik at kommuners arbeid
28 på disse områder måles og kontrolleres slik som andre oppgaver
29 kommunen har.
- 30 ■ fortsette arbeidet med å spre statlige arbeidsplasser over hele
31 landet – det gir god kompetanse- og maktspredning og motvirker
32 boligprispresset i byene.
- 33 ■ norsk distriktspolitikk tuftes på lokal råderett, teori- og
34 erfaringbasert kunnskap og forskning lokalisert der ressursene
35 og eierne og brukerne av disse er, og som utløser distriktenes
36 utviklingspotensial.
- 37 ■ det satses på forskning, kompetanse- og kunnskapsutvikling på
38 bærekraftig bruk av distriktets ressurser - utmarksforvaltning,
39 strandsone, bioenergi, skog, vann, mineraler, landbruk, reiseliv
40 og turisme - og samarbeid med europeiske fjellforskingsmiljøer.
- 41 ■ legge til rette for å sikre befolkningen og næringslivet i hele landet
42 moderne og framtidsrettet digital kommunikasjon.
- 43 ■ forenklingsarbeidet med skjema- og rapporteringssystemer,
44 særlig for små og mellomstore bedrifter intensiveres.
- 45 ■ vedtatt rovviltpolitikk følges opp i praksis med raske
46 uttakstillatelse gitt på lavest mulig forvaltningsnivå og effektive
47 fellingsmetoder – bestandsmålene skal holdes både innenfor og
48 utenfor rovviltsonene.
- 49 ■ det åpnes for kraftutbygging i nye vassdrag for økt tilgang til ren
50 og fornybar energi, og det sikres gode rammebetingelser for
51 investering og utvikling av eksisterende og nye vannkraftverk.
- 52 ■ eiendomsretten styrkes og grunneierne gis økt innflytelse på
53 forvaltning, regulering og bruk av arealer, også i verneområder.
- 54 ■ de lokale fjellstyrene og deres oppgaver med naturoppsyn,
55 skjøtsel og veiledning styrkes – dette er lokal forvaltning i praksis.

- 56 ■ eksisterende verneforskrifter og forvaltningsplaner revideres for å
57 inkludere næringsutviklingsperspektivet.
- 58 ■ det nedsettes et hurtigarbeidende ekspertutvalg for utgreiing av
59 alternativer på deponi av farlig miljøavfall.
- 60 ■ brukertall, ikke antall fastboende, er førende for dimensjonering,
61 lokalisering og finansiering av samferdselsløsninger, digital
62 infrastruktur, beredskaps- og andre offentlige tjenester.
- 63 ■ kommuner med stort antall deltidsinnbyggere skal lage rammer
64 for involvering av disse i kommunens utviklingsarbeid.

65

Innlandet Høyre

1 **20. Naturressurser og humankapital er distrikts-Norges** 2 **vekstpotensial!**

- 3 Høyres Landsmøte i 2015 vedtok storresolusjonen «Desentralisering og vekstkraft i hele
4 landet». Med borgerlig politikk i praksis gjennom en regjeringsperiode er vi på vei mot
5 våre mål om vekst gjennom styrket lokaldemokrati, forenkling og mindre byråkrati. Ny
6 regjering må fortsette dette viktige arbeidet slik at distrikts-Norge kan utnytte potensialet
7 som er i natur- og humankapitalen. Det som er bra for distriktene er bra for hele Norge!
- 8 Jeløya-plattformen har en overordnet føring om vekst og verdiskapning i hele landet.
- 9 Offentlig sentral forvaltning innen en sterkt sektorisert stat er største utfordringen for
10 vekst i distriktene. Troen på enkeltmennesket, at politikk skal vokse nedenfra, lokal
11 råderett og privat eiendomsrett er grunnleggende i borgerlig politikk. Allikevel utfordres
12 disse verdiene stadig vekk.
- 13 Distriktene har naturgitte kvaliteter som gjør dem til attraktivt bosted for både heltids- og
14 ikke minst deltidsinnbyggere. En grunnleggende utfordring for vekst i distrikts-Norge er
15 nedgang i sysselsetting og antall fastboende. Viktigste arbeidspunkt i politikken på alle
16 nivåer må derfor være å endre rammeverket for å nyttiggjøre seg av de menneskelige
17 ressursene som distriktene samlet har tilgang på slik at potensialet som ligger i
18 naturressursene utløses. Samferdsels-, fordelings- og forvaltningspolitikk er nøkkelord.
- 19 Høyre vil at:
- 20 ■ det foretas en gjennomgang for forenkling av departements- og
21 direktoratstrukturen
- 22 ■ liberaliseringen og forenklingen av plan- og bygningsloven som
23 sektorovergripende lovverk intensiveres.
- 24 ■ fylkesmannens og andre forvaltningsinstansers mulighet for å
25 fremme innsigelse til kommunale vedtak begrenses ytterligere.

- 26 ■ fylkesmannen har avdeling for helhetlig næringsutvikling og
27 sektorovergripende samfunnsutvikling slik at kommuners arbeid
28 på disse områder måles og kontrolleres slik som andre oppgaver
29 kommunen har.

- 30 ■ fortsette arbeidet med å spre statlige arbeidsplasser over hele
31 landet – det gir god kompetanse- og maktspredning og motvirker
32 boligprispresset i byene.

- 33 ■ det satses på forskning, kompetanse- og kunnskapsutvikling på
34 bærekraftig bruk av distriktets ressurser -utmarksforvaltning,
35 bioenergi, skog, vann, mineraler, landbruk, reiseliv og turisme -
36 og samarbeid med europeiske fjellforskingsmiljøer.

- 37 ■ legge til rette for å sikre befolkningen og næringslivet i hele landet
38 moderne og framtidsrettet digital kommunikasjon.

- 39 ■ forenklingsarbeidet med skjema- og rapporteringssystemer,
40 særlig for små og mellomstore bedrifter intensiveres.

- 41 ■ vedtatt rovviltpolitikk følges opp i praksis med raske
42 uttakstillatelser gitt på lavest mulig forvaltningsnivå og effektive
43 fellingsmetoder – bestandsmålene skal holdes både innenfor og
44 utenfor rovviltsonene.

- 45 ■ det åpnes for kraftutbygging i nye vassdrag for økt tilgang til ren
46 og fornybar energi, og det sikres gode rammebetingelser for
47 investering og utvikling av eksisterende og nye vannkraftverk.

- 48 ■ eiendomsretten styrkes og grunneierne gis økt innflytelse på
49 forvaltning, regulering og bruk av arealer, også i verneområder.

- 50 ■ de lokale fjellstyrene og deres oppgaver med naturoppsyn,
51 skjøtsel og veiledning styrkes – dette er lokal forvaltning i praksis.

- 52 ■ eksisterende verneforskrifter og forvaltningsplaner revideres for å
53 inkludere næringsutviklingsperspektivet.

- 54 ■ brukertall, ikke antall fastboende, er førende for dimensjonering,
55 lokalisering og finansiering av samferdselsløsninger, digital
56 infrastruktur, beredskaps- og andre offentlige tjenester.

- 57 ■ bioøkonomien settes mer i fokus i klimaarbeidet gjennom styrking
58 av kompetanse- og forskningsmiljøer innen
59 fotosyntesenæringene.

- 60 ■ det satses videre på utvikling av de blå næringene langs kysten
61 gjennom god arealpolitikk, sikre markedsadgang og gode
62 infrastrukturløsninger for å nå markedene.

63 **Trøndelag Høyre**

1 **21. Styrk grønt næringsliv i distriktene!**

- 2 Utfordringene i norsk økonomi fremover blir å styrke vekstkraften i det private
3 næringslivet. Regjeringens politikk må være å fortsette med å legge til rette for varige og
4 lønnsomme arbeidsplasser i næringer som har som mål å etablere økonomisk sunne og
5 «grønne» bedrifter.
- 6 Arbeidsplasser i Staten har vokst kraftig de seneste ti-årene. Veksten er kommet innenfor
7 direktorater, tilsyn og i departementene. Stort sett er stillingene etablert som
8 kontorarbeidsplasser i Oslo-området.
- 9 En omstilling fra offentlig til privat virksomhet forutsetter bl a at faglig kompetent
10 arbeidskraft er tilgjengelig for det «nye» næringslivet. Myndighetenes bidrag til en ønsket
11 endring – fra offentlige til privateide arbeidsplasser – kan være å dempe veksten, eller
12 helst overføre arbeidsplasser – fra det offentlige byråkratiet til de privateide
13 vekstbedriftene innenfor det nye «grønne» arbeidslivet.
- 14 En positiv bivirkning av en slik omstilling blir at viktige kompetansearbeidsplasser
15 gradvis blir prioritert flyttet fra det sentrale byråkratiet til fremtidens vekstnæringer –
16 som gjerne blir lokalisert i distriktene.

17 **Bodø Senior Høyre**

1 **22. Økt lokalt selvstyre gir økt verdiskaping**

- 2 Høyre mener at økt lokalt selvstyre innenfor flere områder gir raskere saksbehandling
3 som igjen gir økt lokal verdiskaping. Vi vil ha et sterkt lokaldemokrati der kommunene er
4 sikret myndighet til å legge til rette for en samfunnsutvikling som er til det beste for
5 innbyggerne.
- 6 I flere saker opplever kommunene i Norge at det lokale selvstyret blir utfordret eller
7 tilsidesatt, særlig i arealsaker. Regjeringen Solberg har gjort flere endringer som gir
8 kommunene større selvstyre, men det er fortsatt mye som står igjen Dette arbeidet må
9 derfor intensiveres og styrkes.
- 10 Høyre vil:
- 11 ■ Revidere Nasjonale forventninger til regional og kommunal
12 planlegging. De nye påleggene må i langt sterkere grad
13 anerkjenne kommunenes rett til å ta lokale hensyn.
- 14 ■ Gi kommunene større råderett over forvaltningen av egen
15 strandsone og eget sjøområde.

- 16 ■ Ytterligere innskrenke Fylkesmannens mulighet til å gi innsigelse
17 på kommunale vedtak etter plan og bygningsloven
- 18 ■ Foreslå endringer i kommuneloven, som sikrer kommunal
19 medbestemmelse i alle saker som omhandler eller kan påvirke
20 kommunenes utvikling.
- 21 ■ Revidere ordningen med byvekstavtaler til også å kunne omfatte
22 byens omland dersom omegnskommunene ønsker dette.
- 23 ■ Tydeliggjøre fylkeskommunens ansvar for regional planlegging,
24 slik at fylkeskommunen ikke har mulighet til å utfordre eller sette
25 til side kommunens ansvar og selvstyre.
- 26 ■ Tydeliggjøre forventingen om at regionale planer ikke kan vedtas
27 der de kommer i strid med kommunale planer og viktige behov i
28 lokalsamfunnet.
- 29 ■ At det åpnes for gjennomføring av ulike prøveprosjekter for
30 overføring av oppgaver til kommunene.
- 31 ■ At regionale planer som er utarbeidet av fylkeskommunen ikke
32 skal være et innsigelsesgrunnlag for fylkesmannen.

33
34

Hordaland Høyre
Sogn og Fjordane Høyre

1 **23. Digitalisering og ny teknologi**

2 Økt digitalisering er et gode for samfunnet. Digitalisering driver verdiskaping, er en
3 forutsetning for økonomisk vekst og gir oss nye muligheter for fortsatt velferd.

4 **Datasikkerhet**

5 Med økt digitalisering oppstår også nye typer kriminalitet og trusler, herunder særlig
6 svindel, datavirus, identitetstyveri og trakassering på nett. I 2015 var datakriminalitet den
7 tredje vanligste formen for kriminalitet i Norge, og nest etter trafikkfarlige hendelser det
8 vi nordmenn var mest bekymret for. Norge er det femte mest digitaliserte landet i verden,
9 og digitale løsninger er blitt en del av hverdagen til folk flest. Digitaliseringen utfordrer
10 ikke bare nærings- og arbeidslivet, det utfordrer alt og alle.

11 Høyre mener at:

- 12 ■ det skal være tydelig hvem som har nasjonalt og tverrsektorielt
13 ansvar for å lage gode strategier for å håndtere cyberangrep.
- 14 ■ politiet må tilføres både kompetanse og økonomiske ressurser for
15 effektivt å kunne etterforske cyberkriminalitet.
- 16 ■ det nasjonale cyberforsvaret må styrkes.

- 17 ▪ det må legges inn ressurser på egen utdanning i digital
18 etterforskning for å møte økende digital kriminalitet.

19 Samordningsorgan for digitalisering

20 Digitalisering i privat sektor går av seg selv, men i offentlig sektor går utviklingen ikke
21 fullt så raskt som ønskelig. Digitalisering og bruk av ny teknologi er den viktigste
22 drivkraften for fornyelse og effektivisering av offentlig tjenesteproduksjon. Digitalisering
23 er et område som er for viktig til at den enkelte etat, kommune eller forvaltningsnivå kan
24 holde på med egen utvikling alene slik som det i stor grad er i dag. Stat, kommune,
25 brukere og private leverandører må samarbeide mer og bedre for å tilby gode og
26 kostnadseffektive fellesløsninger til det beste for innbyggerne.

27 Høyre mener at:

- 28 ▪ det er behov for et sentralt samordningsorgan for digitalisering
29 som kan påvirke og samordne utviklingen på tvers av offentlig og
30 privat sektor, stat og kommune, ulike forvaltningsnivåer til det
31 beste for innbyggerne.
- 32 ▪ det må legges større vekt på god gjennomføring av både store og
33 mindre IKT-prosjekter.
- 34 ▪ det må legges større forpliktelse på gevinstrealisering for å sikre
35 at det frigjøres ressurser som kan omdisponeres til andre
36 områder.

37 Velferdsteknologi

38 Velferdsteknologi må prioriteres i kommunene. Alle kommunene i Norge skal levere de
39 samme tjenestene og under KS-styret er det opprettet et eget samordningsorgan i KS som
40 skal sørge for at kommunene jobber rasjonelt med IKT. Det er gjennomført mange gode
41 piloter som viser i praksis hva ny velferdsteknologi kan gi av positive gevinster. Nå er det
42 på tide at det gjennomføres et stort løft for økt grad av digitalisering i helse- og
43 omsorgssektoren.

44 Lederforankring og brukermedvirkning er viktige suksessfaktorer i et IKT-prosjekt. IT-
45 avdelingens rolle i prosjektet er også av avgjørende betydning. IT-avdelingen må være
46 tilstrekkelig integrert i tjenesteproduksjonen og sikres tilstrekkelig kompetanse og
47 ressurser til å delta i utvikling, og senere drifte nye teknologiske løsninger.

48 Det er et stort behov for forståelse og kunnskap når det gjelder integrering av
49 velferdsteknologi i både kommunenes IT-infrastruktur og det nasjonale e-helse systemet.
50 IT kan ikke lenger bli betraktet som en ren støttefunksjon, men må være en integrert del
51 av den faglige tjenesteproduksjonen.

52 Høyre mener at:

- 53 ▪ det må gjennomføres et stort nasjonalt løft for økt grad av
54 sektorovergripende tiltak når det gjelder digitalisering.

55 ▪ velferdsteknologi må være en integrert del av IT-infrastrukturen i
56 kommunene.

57 ▪ det trengs et betydelig kompetanseløft når det gjelder
58 velferdsteknologi, IT-arkitektur og infrastrukturgrenseflaten
59 mellom helse- og omsorgsfag og IKT-fag.

60 ▪ kommunens IT-tjenester må redefineres slik at nye digitale
61 løsninger kan implementeres i den enkelte kommunes IT-
62 infrastruktur på en kostnadseffektiv måte til det beste for
63 innbyggerne.

64 ▪ kommunen bør delta i finansieringsordningen for felles
65 digitaliseringsprosjekter i regi av KS.

66 **Autonome kjøretøy**

67 Utvikling av ny teknologi i transportsektøren, herunder på kjøretøyområdet, har skjedd i
68 et svært hurtig tempo de siste årene. Denne utviklingen fører med seg en rekke positive
69 effekter.

70 Utvikling og sammenkobling av stadig flere og bedre førerstøttesystemer bidrar allerede
71 til økt trafiksikkerhet. Videre utvikling forventes å påvirke ulykkesutviklingen i positiv
72 retning, da et betydelig antall alvorlige trafikkulykker i større eller mindre grad skyldes
73 førerfeil.

74 Utprøving av selvkjørende kjøretøy reiser også personvernutfordringer. Kjøretøyene er
75 utstyrt med kameraer og sensorer som registrerer og lagrer opplysninger om
76 kjøremønstre, og om kjøringen for øvrig. Det er viktig at det sikres tilfredsstillende
77 behandling av slik informasjon.

78 Høyre mener at:

79 ▪ lovverket må tilrettelegges for utprøving av autonome kjøretøy.

80 ▪ det ved eventuell ny lov om utprøving av selvkjørende kjøretøy på
81 vei må det stilles tilfredsstillende behandling av informasjon
82 innhentet av kjøretøyet som blir regulert i egne bestemmelser.

83 ▪ det må bygges kompetanse når det gjelder datasikkerhet innenfor
84 autonome systemer generelt.

85 **Kompetanse, forskning og utvikling**

86 Både fra ministre, stat og kommuner pekes det på at den digitale utviklingen går for sakte;
87 at det er mangel på kompetanse når det gjelder digitalisering og forståelse av ny
88 teknologi, og at det er mangel på drivere.

89 Norge må ta mål av seg til å være ledende på forskning på ny og anvendelig teknologi, og
90 for å betrygge befolkningen bør også eventuelle negative helsekonsekvenser være en del
91 av forskningen.

92 Høyre mener at:

93 ■ regjeringen må fortsette satsingen på nye IKT-studieplasser i
94 høyere utdanning, herunder også støtte nye spesialiserte
95 mastertilbud som støtter opp under ønsket teknologisk utvikling.
96 Regjeringen legger til rette for at man i større grad bygger opp
97 under interesse for utvikling av IKT allerede fra barneskolen ved
98 at forståelse for koding og teknologi skal inn i læreplanene
99 allerede fra barneskolen.

100 ■ IKT- må få en sentral plass i all lærerutdanning, og etter- og
101 videreutdanningstilbud for lærere må bygge opp under målet om
102 at norske elever skal være teknologisk nysgjerrige, og at norsk
103 skole skal være langt fremme når det gjelder å ta ny teknologi i
104 bruk.

105 ■ regjeringen må øke innsatsen innenfor forskning på og utvikling
106 av digitalisering, både ved universiteter, høyskoler og private
107 bedrifter.

108

Vestfold Høyre

1 **24. Digitalisering i kommunal sektor**

2 Regjeringen har store ambisjoner og gjør mye godt arbeid med digitalisering i offentlig
3 sektor. I KMD sitt brev «Digitalisering i kommunal sektor» som ble sendt kommunene
4 september 2017 står det innledningsvis «Digitalisering skaper helt nye måter å levere
5 offentlige tjenester på, og er en viktig drivkraft for forenkling og forbedring av offentlig
6 sektor. Det er behov for en raskere digitalisering av offentlig sektor og et løft i
7 kommunesektoren. Derfor må stat og kommune samarbeide mer og bedre for å tilby
8 innbyggere og næringsliv gode, brukervennlige og helhetlige digitale tjenester».

9 Høyre mener at skal de små og mellomstore kommunene lykkes med digitalisering av sine
10 virksomheter er utvikling av digitale fellesløsninger en vesentlig suksessfaktor.

11 Til støtte for dette synet viser vi til OECD rapporten Digital Government Review of
12 Norway som ble lagt frem i 2017. I denne rapporten skriver OECD at Norge er et av
13 Europas mest digitalt modne land og ligger godt an på veien til digital transformasjon.
14 Samtidig pekes det også på at organiseringen av offentlig sektor i Norge ikke alltid er like
15 smart og kan i verste fall være et hinder for digital utvikling. OECD mener det vil være helt
16 avgjørende at kommunesektoren er samordnet i sitt arbeid for en effektiv digitalisering av
17 offentlig sektor.

18 Rapporten ble sendt på høring til KS som i sitt hørings svar sier at en god digital utvikling
19 forutsetter flater, tradisjonelle og fleksible samarbeidsstrukturer innen staten og

20 mellom stat og kommunesektor. KS mener det er behov for at staten i større grad enn i
 21 dag kan bidra til helhetlig, standardisert og sammenhengende digitalisering i Norge og
 22 peker spesielt på DIFI som bør styrkes både mht. rolle og mandat, ressurser og budsjetter.
 23 KS mener imidlertid at DIFIs mandat må avgrenses i forhold til kommunesektorens
 24 selvstendige ansvar og rolle og harmoniseres med den samordningen av kommuner og
 25 fylkeskommuner som sektoren selv må ha ansvaret for.

26 Høyre er enige i at kommunesektorens selvstendige ansvar og rolle er viktig å ivareta,
 27 samtidig er vi bekymret for at dette vil kunne bli en bremsekloss for digitaliseringen i
 28 kommunene på områder som ikke vil komme i konflikt med kommunens selvstendighet.
 29 Eksempelvis er Trondheim første kommune som har utviklet en løsning for elektronisk
 30 byggesaksbehandling. Dette er gjort i prosess med KS og Direktoratet for bygge kvalitet
 31 som samtidig har utviklet en standardisert kravspesifikasjon for kommuner som vil
 32 anskaffe et slikt verktøy. En slik kravspesifikasjon vil selvfølgelig være til stor hjelp for
 33 kommunene i en eventuell anskaffelse. Samtidig innebærer dette at alle kommuner som
 34 ønsker elektronisk byggesaksbehandling må anskaffe dette selv.

35 Akershus Høyre mener at kommunene skal ha full styring på byggesaks-behandlingen,
 36 men at dette med fordel bør gjøres i en digital felles arkitektur.

37 Høyre:

38 ■ er meget positive til bruk av nasjonale og kommunale digitale
 39 felles komponenter og oppfordrer regjeringen til å gjøre det enda
 40 enklere for kommuner å ta disse i bruk

41 ■ vil at regjeringen skal være en enda sterkere pådriver for at
 42 digitale felles komponenter utvikles og tilgjengeliggjøres. Videre
 43 at det legges bedre til rette for at kommunene kan gjenbruke
 44 digitale fellesløsninger på tvers

45 ■ vil at regjeringen skal være en pådriver for at det utarbeides
 46 forretningsmodeller for digitale fellesløsningene som gjør det
 47 økonomisk forsvarlig å ta disse i bruk selv på enkle digitale
 48 innbyggertjenester

49 **Akershus Høyre**

1 **25. En bærekraftig offentlig sektor**

2 Norsk offentlig sektor har blitt gradvis større gjennom de siste tiårene. Flere og flere
 3 oppgaver skal løses bedre og bedre av offentlig sektor. Når offentlig sektor blir for stor,
 4 har for mange ansatte og står for en for stor andel av norsk økonomi, blir ikke samfunnet
 5 vårt lengre bærekraftig.

6 Veksten i det sentrale statsbyråkratiet må stanses. Det betyr at det kan ansettes flere
 7 sykepleiere og politimenn, men at byråkratiet må løse oppgavene innenfor dagens
 8 rammer og etter hvert innenfor strammere rammer enn i dag. Det må bli færre byråkrater
 9 ansatt på kontor, men flere som arbeider med direkte tjenesteproduksjon. Da holder det

10 ikke å ansette færre i det sentrale statsbyråkratiet enn tidligere regjeringer, da må
11 økningen i antall ansatte stanses og heller reduseres. De administrative oppgavene må
12 også utføres mer effektivt, for å utnytte ressursene best mulig.

13 I 2017 passerer offentlige utgifter som andel av BNP 50 prosent. Offentlige utgifter som
14 andel av BNP har ikke vært så store siden 1994. Det er uheldig at offentlige utgifter står
15 for en så stor andel av BNP, og dette er en utvikling som ikke er bærekraftig for norsk
16 økonomi. I vanskelige tider for norsk økonomi kan det være riktig å øke de offentlige
17 utgiftene, men de offentlige utgiftene bør ikke overstige mer enn halvparten av BNP. Det
18 vil gi en usunn skjevhet i økonomien. Derfor må også den allerede igangsatte
19 avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen i offentlig sektor videreføres og
20 forsterkes, ikke avvikles.

21 Norge har over 60 ulike direktorater som jobber med ulike områder. Flere av disse har
22 sammenfallende eller lignende arbeidsområder. Dermed kan disse direktoratene med
23 fordel samles i færre direktorater, slik at det innenfor hvert direktorat er større bredde og
24 dybde i tilgjengelig fagkunnskap. Da kan man også bedre samarbeidet innad i direktoratet
25 og samholdet utad, hvor man kan unngå situasjoner der ulike direktorater overfor
26 innbyggere og næringsliv forfekter ulike syn. I tillegg vil en reduksjon av antall
27 direktorater redusere behovet for dobbeltarbeid, i forbindelse med mer administrativt
28 arbeid.

29 Norge har i dag en trenivåmodell for forvaltningen av offentlig sektor, der ulike oppgaver
30 er fordelt mellom staten, fylkeskommunen og kommunen. Dette er overflødig. Av de
31 oppgavene fylkeskommunen i dag besitter, kan flertallet overføres til sterkere kommuner
32 for å bevare god demokratisk kontroll. Når kommunen overtar oppgaver fra
33 fylkeskommunene, vil avgjørelser vedrørende velferdstilbud tas nærmere innbyggerne.
34 Innbyggerne vil dermed ha en bedre mulighet til påvirkning og til å stille sine folkevalgte
35 til ansvar. Derfor bør Norge gå fra en trenivåmodell til en tonivåmodell, og avvikle
36 fylkeskommunen.

37 Staten besitter store eiendomsmasser. Det meste av dette til fornuftig og relevant bruk,
38 der staten fungerer som tiltenkt som eiendomseier. Andre ganger blir arealer stående
39 tomme over lengre tid uten fornuftig bruk, fordi staten ikke har bruk for arealet der og da,
40 men vurderer det til at man på sikt kan ha bruk for det aktuelle arealet. I denne perioden
41 vil imidlertid staten ikke alltid vedlikeholde og ta godt nok vare på de aktuelle arealene.
42 Da er det bedre at staten selger sine arealer til private eiere, som kan ha direkte nytte av
43 arealene og dermed tar bedre vare på dem. Norge har heller ikke for lite privat eierskap,
44 tvert imot står det offentlige som eier av mye i landet vårt og det er derfor ikke negativt
45 om man får en mulighet til å styrke det private eierskapet i Norge.

46 Høyres Studenter vil:

- 47 ▪ Stanse veksten i det sentrale statsbyråkratiet
- 48 ▪ Holde offentlige utgifter til under halvparten av BNP
- 49 ▪ Redusere antallet direktorater, for å styrke fagmiljøene og
50 effektivisere offentlig sektor

30 ▪ Norge ikke bør åpne for genredigering av kjønnsceller (som går i
31 arv) inntil det foreligger mer kunnskap om konsekvensene og
32 risikoen ved dette.

33 ▪ Det bør åpnes for mer forskning på genterapi for å gi oss mer
34 kunnskap som grunnlag for fremtidige beslutninger.

35 **Forskning på befruktete egg**

36 Fra 2007 har lovverket åpnet for forskning på overtallige befruktete egg, men det er ikke
37 tillatt å befrukte egg for forskningsformål. Å åpne for genetiske endringer av overtallige
38 befruktete egg, dersom disse destrueres etter 14 dager, kan ha betydelige positive
39 gevinster for menneskers helse og livsbetingelser.

40 Høyre mener at:

41 ▪ Det bør være forbudt å befrukte egg utelukkende for
42 forskningsformål.

43 ▪ Man bør beholde dagens grense for forskning på befruktete egg.

44 ▪ Det bør åpnes for forskning på og genmodifisering av overtallige
45 befruktete egg og kjønnsceller som destrueres.

46 **Fertilitetsteknologi**

47 Fertilitetsteknologi er avgjørende for mange som av ulike årsaker ikke er i stand til å få
48 barn på egenhånd. Hvert tiende par i fruktbar alder, er ufrivillig barnløse. I Norge er ikke-
49 anonym sæddonasjon tillatt, mens eggdonasjon er forbudt. Mange par som har behov for
50 eggdonasjon for å kunne bli foreldre, reiser derfor til utlandet for å få hjelp. Samtidig har
51 reproduksjonsnivået i Norge vært synkende siden 2010 (1,71). Assistert befruktning for
52 enslige er heller ikke tillatt.

53 Høyre mener at:

54 ▪ Man bør åpne for ikke-anonym eggdonasjon etter samme
55 bestemmelsene som sæddonasjon.

56 ▪ Det også bør åpnes for donasjon som ikke baseres på
57 overskuddsegg fra kvinner som gjennomgår
58 prøverørsbehandling.

59 ▪ Det ikke bør tillates kommersiell eggdonasjon.

60 ▪ Forbudet mot anonym sæddonasjon bør opprettholdes.

61 ▪ Det bør innføres fritt behandlingsvalg for par som har rett til
62 prøverørsbehandling.

63 ▪ Det ikke bør åpnes for surrogati i Norge.

27. Bioteknologi

I en tid hvor teknologien gir uendelige og uante muligheter, er det politikken og etikken som må sette grensene. Som et liberalkonservativt parti vil Høyre føre en politikk i spørsmål som omhandler bioteknologi med klare prinsipper om menneskets egenverdi, personlig frihet og sosialt ansvar.

I noen av mulighetene teknologien gir oss vet vi ennå ikke rekkevidden av. Høyre mener derfor man i noen av disse spørsmålene må legge et føre var-prinsipp til grunn. Å søke kunnskap om, forske på og utvikle teknologien er veldig positivt, samtidig må noen prinsipper ligge fast. Mennesket er alltid et mål, ikke et middel. Samfunnet må i fellesskap kunne definere hvor grensene for teknologien skal gå. Dette er særlig viktig innenfor bioteknologien, da utgangspunktet for all forskningsmessig framgang beror på bruk av menneskelig genetisk materiale.

Høyre mener at forskjellen mellom forskning på og implementering av ny teknologi må vektlegges. For kunnskapspartiet Høyre er forskning helt elementært. Det kan i noen tilfeller være riktig å åpne for forskning, men samtidig være tilbakeholden for implementering, inntil et mer omfattende beslutningsgrunnlag foreligger.

Samtidig må vi som samfunn erkjenne at tilgjengeligheten av ny teknologi gir oss muligheter som både kan bedre og redde liv. Hvis vi har et for strengt regelverk i Norge, risikerer vi både å gå glipp av muligheter som kan gjøre menneskers liv bedre, eller at de søker hjelp i andre land hvor vi ikke har mulighet til å regulere bruk av teknologien. Som et liberalkonservativt parti er vi forpliktet til å finne et balansepunkt mellom disse to hensynene.

Genterapi

Genterapi innebærer å gjøre endringer i vårt genetiske materiale for å behandle sykdom eller påvirke biologiske funksjoner. I dagens bioteknologilov kan genterapi kun benyttes for behandling av alvorlig sykdom eller for å hindre at slik sykdom oppstår. Genterapi på foster og befruktete egg og genterapi som kan medføre genetiske endringer i kjønnsceller, er forbudt.

Høyre mener at:

- Vi må legge et føre-var-prinsipp til grunn ved endring av menneskelig arveanlegg som har konsekvenser for fremtidige generasjoner. Inntil det foreligger mer kunnskap om konsekvensene og risikoen ved mitokondriedonasjon bør ikke Norge åpne for å tillate dette.
- Det skal ikke åpnes for å endre/forbedre menneskelige egenskaper ved hjelp av genterapi, utover for å behandle sykdom.
- Det bør åpnes for mer forskning på genterapi for å gi oss et bedre beslutningsgrunnlag for fremtidige problemstillinger

- 40 ▪ Forskning på befruktete egg med bruk av GMO tillates jf. dagens
41 toukersfrist.
- 42 ▪ Fra 2007 har loven åpnet for at forskning på overtallige
43 befruktete egg, men det er ikke tillatt å befrukte egg bare for
44 forskningsformål. Å åpne for genetiske endringer av overtallige
45 befruktete egg, dersom disse destrueres etter 14 dager, kan ha
46 betydelige positive gevinster for menneskers helse og
47 livsbetingelser.
- 48 ▪ Det bør fortsatt være forbudt å befrukte egg utelukkende for
49 forskningsformål.
- 50 ▪ Dagens grense på forskning i inntil 14 dager etter befruktning bør
51 beholdes.
- 52 ▪ Det bør åpnes for forskning på og genmodifisering av overtallige
53 befruktete egg og kjønnsceller som destrueres.

54 **Fertilitetsteknologi**

55 Fertilitetsteknologi er i dag avgjørende for mange par som ikke er i stand til å få barn på
56 egenhånd av ulike årsaker. Hvert tiende par i fruktbar alder, er ufrivillig barnløse. I Norge
57 i dag er ikke-anonym sæddonasjon tillatt, eggdonasjon er forbudt. Mange par som har
58 behov for eggdonasjon for å kunne bli foreldre, reiser til utlandet for å få hjelp. Samtidig
59 har reproduksjonsnivået i Norge vært synkende siden 2010 (1,71). Assistert befruktning
60 for enslige er heller ikke tillatt.

61 Høyre mener at:

- 62 ▪ Eggdonasjon tillates under samme vilkår som ved sæddonasjon
- 63 ▪ Forbudet mot anonym sæddonasjon bør opprettholdes.
- 64 ▪ Det bør innføres fritt behandlingsvalg for par som har rett til
65 prøverørsbehandling.
- 66 ▪ Det ikke skal åpnes for surrogati i Norge.
- 67 ▪ Par som oppsøker fertilitetsbehandling i utlandet som ikke er
68 lovlig i Norge, fortsatt ikke skal straffeforfølges for dette.
- 69 ▪ Grensen for hvor lenge man kan oppbevare nedfryste
70 egg/embryo bør utvides fra dagens grense på 5 år.
- 71 ▪ Det bør vedtas en lov som sier at 'Foreldre til den som er født
72 etter assistert befruktning ved egg/sæd-donasjon skal så snart
73 som tilrådelig fortelle barnet at det er unnfanget ved hjelp av
74 egg/sæd-donor.'

75 **Fosterdiagnostikk**

76 Fosterdiagnostikk brukes for å få informasjon om fosterets helsetilstand eller genetiske
77 egenskaper. I dag er fosterdiagnostikk forbeholdt gravide som har økt risiko for å få et
78 foster med alvorlig arvelig sykdom eller utviklingsavvik. Regjeringen har åpnet for å ta i
79 bruk NIPT-test innenfor gjeldende vilkår for fosterdiagnostikk, som et alternativ til
80 morkakeprøve eller fostervannsprøve. Dette er bra, da fostervannsprøve er et mer
81 omfattende inngrep som også øker risikoen for spontanabort. Å ta i bruk ny teknologi som
82 er mer skånsom og treffsikker enn gamle metoder, vil være det etisk riktige å gjøre.

83 Høyre mener at:

- 84 ■ Aldersgrense på 38 år for fosterdiagnostikk avvikles.
- 85 ■ Innenfor fosterdiagnostikk skal alltid den minst risikofylte og mest
- 86 treffsikre metoden tilbys.
- 87 ■ Det bør åpnes for at NIPT-test kan benyttes for kvinner som tilbys
- 88 fosterdiagnostikk i dag, uten at det først gjennomføres KUB-test¹.

89 **Fosterreduksjon**

90 Fosterreduksjon/tvillingabort er et inngrep der ett eller flere fostre kan fjernes, mens
91 andre foster kan få utvikle seg videre. Fosterreduksjon er forbudt i både Danmark og
92 Sverige, men mangler egen lovgivning i Norge. I Norge har Justisdepartementets
93 lovavdeling konkludert med at retten til fosterreduksjon på friske fostre går under
94 kvinnens rett til selvbestemt abort inntil tolvte uke. Det medisinske apparatet i Norge
95 synes inngrepet ved fosterreduksjon bør gjøres etter tolvte uke kun ved medisinske
96 grunner for både barnet og moren.

97 Høyre vil:

- 98 ■ At det skal opprettes en egen lovgivning på fosterreduksjon som
- 99 sier at frivillig fosterreduksjon i Norge ikke skal være tillatt.

100

Trøndelag Høyre

1 **28. Høyre vil tillate eggdonasjon**

2 Det har vært mulig for barnløse par å få assistert befruktning i Norge siden 1930. Vel og
3 merke hvis mannen er infertil. Dersom kvinnen er infertil, gis ikke samme muligheten.
4 Eggdonasjon er ulovlig i Norge.

¹ Dette er i tråd med anbefalingen fra Bioteknologirådet. Helsedirektoratet (og regjeringen) åpnet for NIPT-testing, men bare dersom KUB-test (kombinert ultralyd og blodprøve) viser høy risiko for trisomi hos foster.

5 I prinsippet bør donering av egg sidestilles med sæddonasjon. Barnløse par som ønsker å
6 få barn, men som ikke kan få det, bør gis muligheten til å benytte eggdonasjon så lenge det
7 er frivillig og lite risikofyllt.

8 Både Bioteknologirådet og Helsedirektoratet har anbefalt at eggdonasjon blir lovlig i
9 Norge. Den medisinske utviklingen gjør at eggdonasjon er et trygt og godt alternativ, og
10 det finnes ingen medisinske grunner mot å tillate denne metoden for å behandle
11 barnløshet. Det finnes heller ingen støtte i forskningen for at barn som er født med
12 eggdonasjon lider pga. opphavsproblematikk, dersom de er en del av et omsorgsfullt og
13 kjærlig hjem. Når vi i tillegg ser at de fleste land i Europa, også våre naboland, tillater
14 eggdonasjon, så er det riktig at Norge gjør det samme.

15 Høyre mener at menn og kvinner, og sæd- og eggceller, skal behandles så likt som mulig i
16 loven.

17 Høyre vil:

- 18 ▪ tillate eggdonasjon i Norge, under forutsetning av at barnet skal
19 ha rett til å vite sitt genetiske opphav.
- 20 ▪ forutsetter at det innføres et tydelig lovverk som ikke tillater
21 forskning på kunstig befruktete embryo.

22

Troms og Finnmark Høyre

1 **29. En god barselsomsorg**

2 Norge er i verdensklasse hva gjelder oppfølging av gravide og barselomsorg. Det er viktig
3 at dette tilbudet opprettholdes og forbedres. Tall fra Folkehelseinstituttet viser at den
4 gjennomsnittlige liggetiden etter fødsel ved norske sykehus har sunket fra 3,2 døgn i 2007
5 til 2,7 døgn i 2016. Ved hvilket tidspunkt en barselkvinne og barnet er klar for utskrivning
6 fra sykehus varierer og er gjenstand for en faglig individuell vurdering. Dette må fortsatt
7 være et gjeldende prinsipp.

8 Det er bekymringsfullt at flere helseforetak nå planlegger for en hovedregel hvor mor og
9 barn skal skrives ut i løpet av det første døgnet etter fødselen. Klinikksjefen ved
10 fødeavdelingen ved Haukeland sier de dimensjonerer føde-barselavdelinger for at 40%
11 skal skrives ut 6-24 timer etter fødselen. Vi vet at det første døgnet etter nedkomst er det
12 mest sårbare. Det er da viktig å følge opp sykdommer og hos barnet samt infeksjons- og
13 blødningsrisiko hos mor. Etter dagens praksis kontrolleres barnet etter et døgn hos
14 barnelege. Å måtte reise tilbake til sykehuset for undersøkelse blir en unødvendig
15 ekstrabelastning for både mor og barn.

16 Det påpekes at tidlig hjemsendelse fra sykehus kan være positivt for mor og barn der det
17 ligger til rette for dette. Rammene for tidlig hjemsendelse må på plass i kommunene før
18 denne praksisen iverksettes. Dette forutsetter en tett dialog mellom sykehus og
19 kommune, og at flere kommuner rigges med ressurser og utstyr på et høyere nivå enn i
20 dag. Et av hovedfunnene i Folkehelseinstituttets rapport "Brukererfaringer i fødsels- og
21 barselomsorgen for 2016" er at overgangen fra spesialisthelsetjenesten til

22 kommunehelsetjenesten ser ut til å være et svakt punkt i pasientforløpet. Få kommuner er
23 klare til å ta imot mor og barn første døgnet etter fødsel.

24 Nasjonal retningslinje for barselomsorg fra Helsedirektoratet (2104) anbefaler at første
25 hjemmebesøk gjøres av jordmor. Men en undersøkelse gjort av amnehjelpen til alle
26 landets kommuner viser at bare 11% av barselkvinnene bor i en kommune som følger
27 retningslinjen. Noen kommuner tilbyr helsesøster, noen tilbyr hjemmebesøk mye seinere
28 enn det som er anbefalt og noen tilbyr dette til enkelte pasientgrupper som de selv
29 definerer.

30 Arbeidet med å styrke jordmortjenesten og fastlegetjenesten i kommunene må fortsette.
31 Det må gis tydelige retningslinjer for hva som må være på plass i kommunene for at det
32 skal være forsvarlig å planlegge sykehusenes barselomsorg med utgangspunkt i
33 utskrivning det første døgnet.

34 En annen bekymringsfull utvikling er økningen av fødselsdepresjoner. Befolkningsstudier
35 i Norge de siste 15 årene viser en klar tendens: flere nybakte mødre får psykisk sykdom.
36 Hvert år rammes 3000-9000 barselkvinner av nedstemthet og depresjon. Hvile, omsorg
37 og støtte synes å virke positivt inn på tilstanden. Noen undersøkelser tyder på at
38 barselomsorgen kan ha betydning for forekomsten. Det bør forskes mer på
39 fødselsdepresjoner og betydningen av barselomsorgen for mor og barn.

40 Et ytterligere moment som kompliserer bildet er den økte risikoen som følger av høyere
41 gjennomsnittsalder på de fødende og et økende antall fødende med økt sykkelighet som
42 følge av fremmedkulturell bakgrunn.

43 Regjeringen har startet på arbeidet med å bygge opp jordmortjenesten i kommunene
44 fordi man har sett at behovet er stort. 20 millioner er øremerket til jordmødre i
45 kommunene for 2018, og det er de siste fem årene bevilget 1 mrd til helsestasjonene og
46 skolehelsetjenesten hvor mange av jordmødrene jobber. Det er viktig at kommuner som
47 har fått penger faktisk bruker disse til å styrke tilbudet.

48 Regjeringen har også fra 01.januar i år gjeninnført lovkravet om jordmorkompetanse i
49 kommunene.

50 Høyre vil:

- 51 ■ at jordmortjenesten i kommunene samt fastlegene styrkes videre
- 52 ■ være en garantist for at kvinner og barn får en forsvarlig og god
53 barselomsorg, hvor tidlig innsats står i fokus
- 54 ■ sørge for retningslinjer for hva som må være på plass i
55 kommunene for at tidlig utskrivning skal være forsvarlig
- 56 ■ at kvinner og barn ikke skrives ut uten en individuell faglig
57 vurdering
- 58 ■ at dagens praksis med kommunikasjon mellom sykehus og
59 kommune må oppgraderes fra telefaks/brev til sikkert helsenett

5 Fastlegeordningen er under press. Dette skyldes svak finansiering, økte forventninger, økt
6 oppgaveoverføring fra sykehusene og underbemanning. Etter oppstart av
7 fastlegeordningen har tilskuddet til drift av legekontor ikke holdt følge med økte
8 driftsutgifter. Nye oppgaver og økte krav til legetjenestens innhold fører til økte
9 driftskostnader. Vi har fått en situasjon med økonomisk utrygghet for legene, særlig ved
10 egen og barns sykdom, svangerskapspermisjon, kurs og etterutdanning. Fastlegene jobber
11 i snitt 55,6 timer pr uke. Arbeidstiden har økt med 7 timer pr uke siden 2014. Samtidig
12 har antall pasienter pr lege gått ned. Legene gjør mer for hver enkelt pasient.

13 Totalt fører dette til rekrutteringssvikt i små og store kommuner, og at etablerte fastleger
14 slutter. Dette sammen med flere oppgaver og mindre tid per pasient, kan føre til at hver
15 enkelt pasient møter en primærhelsetjeneste som ikke er god nok. Når fastlegeordningen
16 har endret seg de siste årene, må vi også se på om rammevilkårene er innrettet på en
17 måte som bevarer og videreutvikler fastlegeordningen som pasientens hovedkontakt med
18 helsevesenet.

19 Det er samfunnsøkonomisk lønnsomt med en velfungerende fastlegeordning. Fastlegen er
20 den eneste helseaktøren som følger pasienten, gjerne hele familien, gjennom hele livet.
21 Det er viktig å sette inn innsatsen tidlig for å gi folk best mulig behandling. Tidlig innsats
22 mot pasientene kan bidra til å fjerne eller redusere kostnader med behandling senere.
23 Kontinuiteten og helhetsspektivet gir en bedre helsetilstand i befolkningen. Fastlegene
24 undersøker og behandler over 90 % selv og henviser mindre enn 10 % til
25 spesialisthelsetjenesten. Rakner fastlegeordningen, vil presset på spesialisthelsetjenesten
26 kunne øke unødige og folk opplever å få en mindre tilpasset helsetjeneste.

27 Regjeringen har utlyst nesten 14 millioner kroner til rekruttering av fastleger i kommuner
28 som har rekrutteringsutfordringer. Det er positivt. Samtidig mener Trøndelag Høyre at
29 denne satsingen ikke er tilstrekkelig. Retningen på Høyres tiltak må komme til syne i
30 budsjettet for 2019. Det er ikke tilrådelig å vente med tiltak til evalueringen av
31 fastlegeordningen er ferdig i slutten av 2019. Dersom man venter vil flere kommuner
32 mangle leger, flere leger blir fast ansatt i kommunene og næringsdrift vil forsvinne. Det gir
33 kommunene betydelig økte kostnader.

34 Høyre mener at:

- 35 ■ Primærhelsetjenesten må styrkes betydelig i årene fremover.
- 36 ■ Finansieringen av fastlegeordningen må styrkes allerede i
37 statsbudsjettet 2019.
- 38 ■ Man må vurdere å legge om finansieringssystemet etter
39 evaluering av fastlegeordningen som kommer i slutten av 2019.
- 40 ■ Privat næringsdrift med kommunal avtale bør fortsatt være
41 hovedmodellen i fastlegeordningen, men at andre
42 finansieringsmodeller vurderes i rekrutteringssvake kommuner og
43 i begynnelsen av spesialiseringsløp for leger som vil spesialisere
44 seg i allmenntidisin.

- 45 ▪ Normtallet for antall pasienter pr lege må vurderes redusert.

46

Trøndelag Høyre

1 **32. En human ruspolitikk**

2 I Norge dør årlig om lag 250 mennesker av overdoser. I Oslo alene dør rundt 50 personer
3 hvert år. Høyre mener denne situasjonen må endres gjennom nasjonale og lokale tiltak. Å
4 se på narkomane som en oppgave for helsesektoren og ikke justissektoren er en start. Det
5 er en utfordring at personer som har vært til behandling i spesialisthelsetjenesten, som
6 f.eks. til avrusning, ofte faller tilbake til sitt tidligere rusbruk. Vi må derfor styrke
7 ettervernet og ha større oppmerksomhet om hva som skjer med brukere etter behandling.

8 Høyre mener det forebyggende arbeidet blant unge er viktig for å redusere antall nye
9 brukere av narkotiske stoffer. Forskning har avdekket en klar økning i andelen av barn og
10 unge mellom 12-25 år som sliter med ulike problemer. Dette kan være ensomhet,
11 hverdagsutfordringer, vanskelig livssituasjon som fører til skolefravall, mobbing,
12 spiseforstyrrelser eller usikkerhet om seksualitet/seksuell helse. Ettersom forskning også
13 viser at personer med psykiske lidelser har høyere rusmiddelbruk enn befolkningen
14 ellers, mener vi det er nødvendig å se lavterskeltilbud innen psykisk helse og rus under ett
15 fordi de ofte går hånd i hånd.

16 Høyre vil:

- 17 ▪ Arbeide etter en nullvisjon for overdosedødsfall.
- 18 ▪ Ha bedre tverrfaglig samarbeid om behandling og ettervern
19 mellom psykisk helsevern, rusbehandling og somatisk ettervern.
- 20 ▪ Styrke og utvide samarbeidet med ideelle og private aktører på
21 rusfeltet for å øke tilbudet arbeidstrening og aktivitet for
22 rusmisbrukere.
- 23 ▪ Styrke oppfølgingen av rusmisbrukere etter gjennomført
24 avrusning.
- 25 ▪ Sikre at rehabiliterte rusmisbrukere kan få bolig i et rusfritt miljø.
- 26 ▪ Vurdere alternative boformer etter avrusning/rusbehandling, og
27 styrke den eksisterende booppfølgingen.
- 28 ▪ At opplysningsarbeidet i skolen om konsekvensene av bruk av
29 narkotika skal først og fremst gis av helsepersonell.
- 30 ▪ At ungdom med rusproblemer skal følges opp av
31 barnevernet/BUP.
- 32 ▪ Tillate at det røykes heroin på sprøyterom for å redusere
33 muligheten for overdoser.

- 34 ■ At medisinsk behandling av mennesker som misbruker narkotika
 35 skal avgjøres ut i fra hva som er best for helsen til den enkelte,
 36 hvorvidt behandling skal være medikamentfri eller ikke må være
 37 en medisinsk vurdering.
- 38 ■ Innføre pakkeforløp for psykisk helse og rus.
- 39 ■ Inkludere ettervernet i pakkeforløpet for å hindre tilbakefall.
- 40 ■ Det bør vurderes å utvikle metoder som gjør brukere i stand til å
 41 teste narkotika for dødelige urenheter.
- 42 ■ Styrke forebyggende og oppsøkende tiltak overfor unge.

43

Oslo Høyre

ENERGI OG MILJØ

1 **33. Hydrogen – eit ekstra bein å stå på**

2 Det grønne skiftet er kome og er ein avgjerande del av omstillinga av Noreg. Per i dag
 3 planlegg Noreg å utføre det grønne skiftet gjennom ei elektrifisering – «alt skal nytte
 4 elektrisitet». Med vår infrastruktur, vår maritime næring og våre fornybare energikjelder,
 5 har Noreg gode føresetnader for å bli leiande på feltet, både nasjonalt og internasjonalt.

6 At ein legg om til eit elektrisk nullutsleppsfunn er bra, men det gjev store utfordringar
 7 knytt til kraftnettet og leveringssikkerheita. Ein energibærer som kan lagrast og nyttast er
 8 hydrogen. Hydrogen kan utnytte sol-, vind- og vasskraft, og ikkje minst overskotskraft
 9 meir effektivt. Hydrogen kan mellom anna vere ein god energibærer for transport både på
 10 sjø og land. Mykje av straumproduksjonen i verda kjem frå fossile energikjelder som kol. I
 11 Noreg derimot er 98% av straumen produsert av fornybar vasskraft og vindkraft.

12 Noreg har – med våre store ressursar på fornybar energi - eit stort potensial til å vere eit
 13 føregangsland for bruk av hydrogenteknologi. Med ei stor maritim næring er det rom for
 14 satsing på og utvikling av nye grønne energibærarar. Det finnes allereie fleire prøveprosjekt
 15 med bruk av hydrogen på ferjer. Høgre meiner at det bør utvidast til større delar av den
 16 maritime sektor.

17 Vi har mange industribedrifter som har potensiale for bærekraftig, grøn vekst gjennom at
 18 det settast av midlar til forskning og utvikling på bruk av hydrogen som energibærer.

19 Vi ynskjer derfor at Noreg skal legge meir til rette for satsing på produksjon og bruk av
 20 hydrogen i transportsektoren samt utvikling av hydrogenteknologi.

21 Høgre vil at:

- 22 ■ Norge skal satse på hydrogenteknologi/produksjon
- 23 ■ Det skal leggest til rette for bruk av hydrogen i transportsektoren

- 24 ▪ Det skal satsast tungt på bruk av hydrogen i maritim sektor
- 25 ▪ Enova skal sikrast gode verkemidlar for utbygging av infrastruktur
- 26 for hydrogen

27 **Møre og Romsdal Høyre**

1 **34. Natur- og viltforvaltning**

2 Telemark har store villrein, friluftsf og jaktområder. Høyres Landsmøte vil påpeke at vi
3 som konservative har et ansvar for å ta vare på natur og dyreliv også for kommende
4 generasjoner. Vi har et særlig ansvar for å ivareta mangfoldet.

5 Høyres Landsmøte vil tilkjennegi sin skepsis til at man nå ønsker å overlate store deler av
6 viltforvaltningen til landsbruksdepartementet. Vi kjenner ikke til noen andre vestlige land
7 som har en slik organisering. Natur, areal, og dyreliv henger sammen. Alt dyreliv inkl.
8 rovdirene inngår i samme økologiske system. og bør derfor forvaltes under ett. For de
9 som er engasjert i villrein vil man få to departementer å forholde seg til.

10 Høyre Landsmøte vil understreke at norsk landbruk er viktig og det er gledelig med vekst
11 under nåværende regjering. Norge har et ansvar for villreinstammen etter Bern-
12 konvensjonen.

13 Høyres Landsmøte anmoder om at man revurderer planene om å flytte store deler av
14 viltforvaltningen fra klima og miljødepartementet til landbruksdepartementet.
15 mattilsynet og veterinærmyndighetene kan fortsatt håndtere sykdom mm som idag.

16 **Telemark Høyre**

1 **35. Ulveforliket**

2 Høyre krever at Stortingets ulveforlik fra 2016 følges opp. Vi registrerer med stor uro at
3 ulvebestanden ser ut til nærmest å være i ukontrollert vekst. Rovdata har nå registrert 13
4 flokker, mens bestandsmålet av Stortinget ble fastsatt til 4-6. Det er forvaltningens
5 oppgave å følge opp Stortingets vedtak. Bestandsmålet fastsatt av Stortinget er, slik det
6 lyder i Stortingets innstilling, 'det klart overordnede mål' for norsk ulvepolitikk å holde
7 seg innenfor. En kan få inntrykk av at forvaltningen fortsatt er inne i en
8 oppbyggingsmodus og at man har glemt både Stortingets vedtatte bestandsmål,
9 intensjoner og de klare instruksjer som kom etter flere debatter i Stortinget 2016/2017.

10 Høyre krever:

- 11 ▪ Stortingets vedtatte bestandsmål skal innfris.
- 12 ▪ Stortingets intensjoner skal innfris, bla at ulvesona IKKE skal
- 13 utvikles til et reservat.
- 14 ▪ Det må utvikles nye registreringsmetoder for bestandens
- 15 størrelse. Slik det er i dag, vil man alltid ligge ett år på etterskudd.

- 16 Ulv er et rovvilt med en stor formeringsevne og kvoter må
17 bestemmes med bakgrunn i årets og ikke fjorårets tall.
- 18 ■ For enslige streifdyr innføres samme jakttid innenfor sona som
19 man nå forslår utenfor sona.

20 **Østfold Høyre**

1 **36. Ja til snøscooter som transportmiddel til hytter og for** 2 **rekreasjon i etablerte løypenett**

3 Høyre opplever at regjeringens intensjon og vedtaket i Stortinget om endringene i «Lov
4 om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven)» med tilhørende forskrift
5 praktiseres strengere enn lovens intensjon i noen av fylkene og legger begrensinger på
6 kommunenes selvråderett. Høyre mener det er et problem om fylkene praktiserer kravet
7 om 2,5 km avstand fra vei til hytte uten å forholde seg til reell kjøreavstand, men bruker
8 luftlinje som et krav. Dette er helt klart i strid med Stortingets vedtak og legger
9 unødvendig begrensning på hytteeieres bruk og disponering av egne hytter.

10 Bruk av hytter for rekreasjon er for mange en god tradisjon i Norge og bidrar også positivt
11 til folkehelsen og økt livskvalitet, men det er nødvendig med tilrettelegging for
12 nyttetransport uavhengig av avstand. Høyre mener det prinsipielt må være tilnærmet lik
13 tilgjengelighet uavhengig av hyttenes beliggenhet der det er mulig. Utbygging av vei til
14 hytter og avstand mellom hytter har hatt ulike forutsetninger i ulike deler av landet, noe
15 som medfører at motorferdselloven slår uheldig ut i utkantstrøk.

16 Høyre vil:

- 17 ■ At forskriften endres slik at avstandskravet på 2,5 km og
18 begrensninger i antall turer m.m. kan gis dispensasjon gjennom
19 kommunalt vedtak.

20 Høyre er positive til de endringer som er gjort med tanke på etablering av
21 rekreasjonsløyper, men opplever at enkelte fylkesmenn overstyrer kommunene og
22 praktiserer regelverket strengere enn lovens intensjon.

- 23 ■ At det utarbeides en veileder som presiserer regelverket ved
24 etablering av rekreasjonsløyper, slik at dette håndheves i tråd
25 med intensjonen i Stortingets vedtak slik at kommunene får reell
26 selvråderett.

27 Stortinget vedtok under behandlingen av motorferdselloven at eksisterende løypenett
28 skulle få en forenklet reguleringsprosess. Bakgrunnen var mange års erfaring ved bruk av
29 scooterløyper som medførte at man ikke hadde behov for omfattende
30 konsekvensutredning. Dette arbeidet har fått en frist frem til 2021. Berørte kommuner
31 opplever nå at veiledningen fra direktoratet går i strid med dette.

32 Høyre vil:

- 33 ▪ Sikre at veiledningen ovenfor kommunene ivaretar at etablert
34 løypenett får en forenklet reguleringsprosess.
- 35 ▪ at eksisterende løypenett ikke må gjennom nye utredninger, da
36 de har blitt godkjent av statlige myndigheter.

37 **Troms og Finnmark Høyre**

1 **37. Klima- og miljøløsninger for grønn vekst og nye** 2 **arbeidsplasser**

3 For Høyre er det et bærende konservativt prinsipp at de som kommer etter oss, skal arve
4 et bedre miljø enn det vi har i dag. Vi står overfor store utfordringer globalt, som Norge
5 har forpliktet seg til å ta sin del av ansvaret for å løse. Høyre bygger sin klimapolitikk på
6 FNs klimapanelers rapporter og rammeverket fra Paris-avtalen. Høyre tar trusselen fra de
7 menneskeskapte klimaendringene på alvor samt våre forpliktelser til å ta politiske grep
8 for å unngå skadelige effekter. Samtidig må vi gripe de store muligheter for grønn vekst,
9 nye og grønne arbeidsplasser og næringsutvikling i det grønne skiftet.

10 **Transport**

11 Høyre vil bidra til rask innfasing av null- og lavutslippsløsninger, slik at transportsektoren
12 blir utslippsfri. For å nå det nasjonale målet om 40 prosent utslippskutt i ikke-kvotepiktig
13 sektor må utslippene i transportsektoren minst halveres innen 2030. Det stiller høye krav
14 til effektive virkemidler.

15 **Lokalmiljø, landbruk og kyst**

16 Noe av Norges fremste attraksjonskraft er kystkultur og -landskap. Tilstanden i havene
17 våre henger tett sammen med hvordan vi forvalter ressursene på land. Vi er svært
18 bekymret for marin forsøpling og mikroplast som tas opp i kretsløpet.

19 Høyre mener det er en konservativ dyd å bruke jordens ressurser mest mulig effektivt og
20 bærekraftig. I tillegg ligger det store muligheter i sirkulærøkonomi. Tiden der avfall var
21 søppel, er forbi. Avfall for noen er nå muligheter for andre. For eksempel kan matavfall,
22 etter å ha laget klimanøytral biogass på Den magiske fabrikken, brukes i landbruket for å
23 tilføre næring.

24 **Kapital som løsning**

25 Kombinasjonen av sterk vekst i energibehovet i fattige land og behovet for å fase ut sterkt
26 forurensende kraftproduksjon i den rike delen av verden, gjør at det vil være en enorm
27 global etterspørsel etter fornybar energi. Norge har kapital, teknologi og kompetanse som
28 vil kunne gi viktige bidrag til å løse klimaproblemet, samtidig som vi styrker norsk
29 næringsutvikling og sikrer nye arbeidsplasser.

30 Høyre vil:

31 **Transport**

- 32 ■ inkludere biogass i utbygging av energistasjoner, særlig for
33 tungtransport.
- 34 ■ tilrettelegge for flere hurtigladestasjoner for el-biler
- 35 ■ etablere infrastruktur som gjør det mulig å operere null-
36 utslippsdrosjer, og stille krav om nullutslipp ved tildeling av løyver
- 37 ■ støtte opp om lokale grep i byene som kan fremme
38 nullutslippslastebiler, slik som nullutslippssoner og lokale avgifter
39 med fritak for nullutslippsbiler
- 40 ■ ha fritak for elavgift for elektrisk kraft som leveres til elektriske
41 busser
- 42 ■ la tyngre utslippsfrie kjøretøy beholde elbilfordelene også når de
43 gradvis justeres for personbiler
- 44 ■ ha sammenhengende sykkeltrasé inn til de største byene i fylket
- 45 ■ prioritere utvidelsen av sporkapasitet i NTP, der sporkapasiteten
46 er flaskehals for gods- og persontrafikk på jernbanen
- 47 ■ at det ved statlig medfinansiering av større kollektivsatsinger må
48 settes krav til fortetting ved kollektivknutepunkter og
49 stasjonsnære områder
- 50 ■ inkludere flere byområder i byvekstavgiftene
- 51 ■ gjennomføre vedtaket om null- og lavutslippsløsninger på alle
52 fergeforbindelser
- 53 ■ stimulere til utbygging av infrastruktur for utslippsfri og fornybar
54 energi til alle skip, i alle havner, og i samarbeid med havnene
55 utvikle virkemidler som sikrer bruk av landstrøm

56 **Energiproduksjon**

- 57 ■ at konsesjonsregimet rundt kraftproduksjon ikke er til hinder for at
58 plusshus og lokale energifabrikker får levert til nettet i perioder
59 med overproduksjon
- 60 ■ gjøre det enklere for private å bli plusskunder og bidra til
61 produksjon av fornybar kraft

- 62 ■ ta lederskap innen teknologiutviklingen av flytende offshore
- 63 vindkraft

- 64 ■ starte utvikling av flere prosjekter for økt overføringskapasitet til
- 65 Europa, slik at man kan ta i bruk vannkraftens regulerbarhet når
- 66 det er behov og muligheter for det

67 **Skatt og næring**

- 68 ■ at skattesystemet skal vris ytterligere i grønn retning

- 69 ■ åpne for at Statens pensjonsfond utland kan investere i unotert
- 70 infrastruktur

- 71 ■ sikre Fornybar AS' mandat til å investere i selskaper som utvikler
- 72 fornybare løsninger også i fremvoksende økonomier

- 73 ■ få på plass en garantiordning for fornybar energi i utviklingsland i
- 74 GIEK

75 **Det offentlige som spydspiss**

- 76 ■ bruke offentlige anskaffelser og regelverk for å stimulere
- 77 etterspørsel til produkter (sement, materialer osv.) produsert med
- 78 lavutslippsteknologi

- 79 ■ bruke Klimasats til å utløse flere klimatiltak i kommunene

- 80 ■ at det offentlige som byggherre skal gå foran i å ta i bruk
- 81 offensive standarder for å bygge energismarte bygg

- 82 ■ styrke veilednings- og rådgivningstjenestene for offentlige
- 83 anskaffelser for å sikre økt kompetanse rundt grønne løsninger.

- 84 ■ sikre at norske kommuner utarbeider karbonbudsjetter som måler
- 85 og viser aktivitetsdata knyttet til klimagassutslipp i forbindelse
- 86 med kommunens årlige budsjettprosess

- 87 ■ sikre utvikling av teknologi for karbonfangst- og lagring

88 **Ressurser og lokalmiljø**

- 89 ■ at vrakpanten på fritidsbåter skal økes

- 90 ■ innføre en matkastelov i Norge, hvor brukbar mat skal gis til de
- 91 som trenger det og ikke-brukbar mat skal kildesorteres for å
- 92 opprettholde en høy gjenvinningsgrad og vurdere å gjeninnføre
- 93 pant på glassflasker

- 94 ■ forby mikroplast i kosmetikk og kroppspleieprodukter

- 95 ■ at gummigranulat i kunstgressbaner utfases når det finnes gode
96 alternativer til akseptabel pris
- 97 ■ etablere en innleveringsordning for avfall fra fiskere
- 98 ■ sikre at våre naturområder forvaltes på en bærekraftig måte, og
99 som ivaretar hensynet til friluftsliv, turisme og næringsinteresser

100

Vestfold Høyre

1 **38. Grønn omstilling og en bærekraftig fremtid**

2 Den industrialiserte verden har lenge vært i en utvikling med økende fokus på bærekraft
3 og energieffektivisering. Vi bruker energien stadig mer effektivt, f.eks. bilene, skipene
4 bruker mindre drivstoff og industrien produserer mer mindre forbruk av ressurser enn
5 for noen tiår siden, luften er renere og vi har mindre direkte forurensning.

6 Dette er samtidig god økonomi. Der man tidligere hadde fokus på lokale skadelige utslipp
7 til vann og luft ser vi nå en veldig endring mot globale utslipp av klimagasser. Det har i en
8 lang periode vært et ensidig fokus på globale utfordringer, og man har forsøkt å velge
9 enkle løsninger på et svært komplekst problem. Dette gir seg ofte utslag i løsninger som
10 løser en del av problemet, men som forsterker andre problemer. Norge er allerede
11 verdensledende på fornybar energi, med ca. 70 % andel. For EU er det tilsvarende tallet
12 ca. 15 %.

13 Tiltakene vi planlegger å gjøre er vesentlig dyrere enn det våre naboland trenger å gjøre.
14 EU har målsetning om og nå en fornybarandel på 27 % innen 2030. Derfor er kutt i Norge
15 ekstremt dyrt i forhold til alle andre land og vi ser kostnader på flere tusen kroner pr
16 tonn, sett opp mot kvotekostnader på 50-60 kr pr tonn innen EU systemet. Vi må løse våre
17 klimaforpliktelser i samarbeid med Europa hvor vi sikrer at økonomiske ressurser settes
18 inn der det oppnås størst effekt.

19 Norge skal jobbe både nasjonalt og globalt for at verden skal nå to-gradersmålet. Hjemme
20 og ute skal vi være offensive for å gjennomføre et grønt skifte. Innen 2030 skal Norge, i
21 samarbeid med EU, kutte 40 % av utslippene sammenlignet med 1990-nivå. Vi har et
22 særlig nasjonalt ansvar for utslipp i ikke-kvotepiktig sektor, f.eks. transportsektoren,
23 landbruket og avfallssektoren.

24 Det følger naturlig av Høyres konservative tankegang: generasjonsregnskapet tillater oss
25 ikke å levere kloden til våre etterkommere i en dårligere stand enn vi fikk den.

26 Verden trenger fortsatt økonomisk vekst. Det dreier seg om å løfte mennesker ut av
27 fattigdom. Fordi verdens befolkning øker, vil også flere mennesker ha behov for energi.
28 Grønn omstilling handler derfor om å frikoble vekst fra utslipp. Med Høyre i regjering er
29 den grønne omstillingen allerede i gang, med en økonomi som vokser samtidig som
30 utslippene går ned.

31 Samtidig er det viktig at vi i det globale perspektivet, iverksetter tiltak som gir størst
32 mulig effekt. Vi må ikke ha en klimapolitikk hvor utslipp flyttes fremfor å reduseres.
33 Særnorske avgifter kan resultere i svekket konkurransevne for norske bedrifter hvor

34 resultatet blir at utslipp og arbeidsplasser flyttes ut av landet og svekker bærekraften til
35 vårt velferdssamfunn. For å hindre dette vil det være viktig å fortsette vårt
36 klimasamarbeid med EU.

37 Høyre vil bruke vårt overskudd av vannkraft inn i europeisk sammenheng slik at
38 overskuddskraften vår kan bidra til å kutte CO2 utslipp i Europa. Vår netto eksport av
39 vannkraft i 2016; 16,5 TWh, ville fra kullkraft produsert utslipp på 18,5 mill. tonn CO2
40 ekvivalenter noe som tilsvarer ca. 35 % av våre totale CO2 utslipp. Det er ingen
41 motsetning mellom å bidra med fornybar energi til Europa, og bruke vår fornybare energi
42 hjemme i Norge for å sikre verdiskaping og arbeidsplasser. Vi styrer mot et stort
43 kraftoverskudd, og i 2017 satt vi ny rekord i produksjon av fornybar energi. Det er mer
44 enn nok energi både til grønn norsk industri og utslippskutt, og kraftomstilling i Europa.

45 Norges netto utslipp er forskjellen mellom brutto CO2 utslipp og CO2 binding i norsk
46 natur, det må være differansen mellom disse som regnes som Norges utslipp, dette vil
47 være et hovedpunkt for å bli karbonsøytral.

48 Det viktigste vi kan gjøre for å kutte utslipp i Norge, er å ta den fornybare kraften vår i
49 bruk. Vi må elektrifisere mer, fortrinnsvis i ikke-kvotepiktig sektor.

50 Høyre vil:

51 ■ At Norge skal fortsette å være et foregangsland innen fornybar
52 energi og aktivt ta rollen som Europas grønne batteri.

53 ■ At Norge skal fortsette å ta vår fornybare kraft i bruk, for å
54 redusere nasjonale utslipp og bidra til å skape lønnsomme
55 arbeidsplasser.

56 ■ Bruke fornybar norsk kraft aktivt inn i det europeiske
57 kraftmarkedet slik at vi totalt får en mest kostnadseffektiv
58 reduksjon av klimautslippene.

59 **Norsk petroleumsindustri i det grønne skiftet**

60 Norsk petroleumsvirksomhet holder en svært høy miljø- og klimastandard sammenlignet
61 med petroleumsvirksomhet i andre land. Norsk gasseksport dekker om lag 25 prosent av
62 EUs gassetterspørsel og gassen er et viktig element i EUs strategi for å redusere sine
63 klimautslipp.

64 Det pågår en stor satsning på fornybar kraft i EU, spesielt innenfor sol og vindkraft. Slik
65 kraft er imidlertid sårbar og det behøves marginalkraft kilder når solen ikke skinner og
66 vinden ikke blåser. I dag kommer marginalkraften fra forurensende kullkraftverk. Norsk
67 gass er både bedre egnet og betydelig mer miljøvennlig som marginalkraft kilde. All den
68 tid det er en etterspørsel etter fossil energi i verden, er det fornuftig at Norge kan bidra til
69 å møte den etterspørselen. Å styre mot en avvikling av norsk petroleumsnæring vil ikke
70 bidra til å redusere de globale utslippene.

71 Høyre vil:

- 72 ■ Opprettholde høy miljø- og klimastandard i petroleumsnæringen.
- 73 ■ At det må utvikles en kostnadseffektiv teknologi for fangst,
74 transport og lagring av CO₂ og at Norge har som ambisjon at det
75 realiseres en kostnadseffektiv løsning for et fullskala CO₂-
76 håndteringsanlegg i Norge gitt at dette gir teknologiutvikling i et
77 internasjonalt perspektiv.
- 78 ■ Sikre en stabil og forutsigbar politikk ovenfor
79 petroleumsnæringen.

80 Co₂-avgift for veksthus

81 Fram til nå har veksthusnæringen, sammen med andre næringer, fritak for Co₂ avgift. Det
82 foreslås nå at det innføres en ny, flat avgift, for alle næringer på 500 kr pr tonn. En slik
83 avgiftslegging av veksthusnæringen er i praksis det samme som å legge ned hele
84 næringen. I løpet av de siste årene, har alle gartneri i Rogaland bygget om sine
85 varmeanlegg til å bruke naturgass eller propan til oppvarming. Dette er gjort for at
86 næringen vil være så miljøvennlig som mulig. Alternativet til å bruke gass til oppvarming,
87 er i praksis fyringsolje, som er sterkt forurensende. Andre muligheter er elektrisk kraft,
88 biogass eller flisfyring. Ingen av disse alternativene er realistiske per i dag. Forbruket til
89 gartneriene i Rogaland er på 153 000 000 kWh med naturgass. Det vil bety over 15
90 millioner i avgift bare på naturgassforbruket. En oversikt over noen gartneri i Klepp
91 kommune viser at enkeltgartneri vil få opp mot 1,7 mill. kroner i avgift.

92 Høyre vil:

- 93 ■ Innføring av CO₂ avgift for veksthusnæringen utsettes inntil det
94 finnes realistiske alternativ til oppvarming.

95 Vilje til grønn og blå vekst

96 Norge har gode forutsetninger for å lykkes med grønn omstilling, både takket våre
97 naturressurser, bred oppslutning om betydningen av miljø og klima, en verdensledende
98 prosessindustri og storslått urørt natur. Skal vi sørge for at Norge forblir et bærekraftig
99 velferdssamfunn også i fremtiden, må vi legge til rette for nye arbeidsplasser og
100 verdiskaping. Vi må bruke naturressursene våre, og utnytte vårt komparative fortrinn.
101 Næringer med potensial for vekst i Norge må få vokse.

102 Vi må styrke den bærekraftige og lønnsomme bruken av biologiske ressurser. Det gjelder
103 ressurser fra jord, fra skog, fra hav, for å lage mer miljøvennlige produkter, materialer,
104 kjemikalier og legemidler. Biologisk materiale kan erstatte plast og andre produkter
105 basert på olje.

106 Med de enorme ressursene vi har, ikke minst de enorme skogressursene, og de enorme
107 havområdene, så har vi et stort økonomisk potensial, både på land og i havet, både i den
108 grønne og den blå bioøkonomien.

109 Norge har et stort vekstpotensial innenfor fiskeoppdrett, men næringen er avhengig av
110 tillatelser for å hente ut ferskvann, selv i små mengder. Her oppleves Norges vassdrags-
111 og energidirektorat (NVE) som en flaskehals og direktoratet sin rolle bør derfor begrenses
112 til store vassdrag av nasjonal betydning.

113 Verdens befolkningsvekst vil gjøre at vi trenger mer protein og lakseproduksjon gir lave
114 CO2 utslipp. Utvikling i havbruk går i retning av lengre produksjonstid på land som
115 reduserer luse-behandlinger.

116 Rogaland Høyre var svært fornøyde med regjeringens beslutning om å etablere det
117 nasjonale fornybarfondet (Fornybar AS). Det vil være en viktig bidragsyter til omstilling
118 de neste årene, gjennom å bidra med kompetanse og kapital til utvidelsen av grønne
119 næringer.

120 Høyre vil:

121

- At Norge skal ta en sterk posisjon innen bioøkonomi, hvor

122

- fornybare biologiske ressurser i større grad benyttes som

123

- innsatsfaktorer til produksjon av energi, materialer og produkter.

124

- Sørge for at Fornybarfondet blir fullt ut operativt i løpet av 2019,

125

- og at fondets kapital trappes opp til minst 20 milliarder.

126

- Legge til rette for vekst i havbruksnæringene, blant annet ved å

127

- sørge for forenkling og endring av Norges Vassdrag og

128

- Energidirektorat (NVE) sin rolle.

129

- At regulering av bekker, elver og grunnvann skal avgjøres lokalt.

130

- Ha ytterligere satsning på havn, veiutbedring og logistikk til våre

131

- havner for å få mer transport fra vei til kjøll.

132

- Tilrettelegge gode rammebetingelser for å stimulere til investering

133

- av privat kapital i havbruksnæringen.

134

- Ha insentiver for å prioritere eksisterende miljøvennlige løsninger.

135

- Samhandle og øke insentiver for å redusere utslipp til luft og hav.

136

- Ha raskere og enklere konsesjonsbehandling i byråkrati for å få

137

- nye løsninger innen oppdrett testet i fullskala.

138 **Høyre vil utnytte Norsk natur for Karbonbinding**

139 Norges utslipp av CO2-ekvivalenter er beregnet til 53,9 mill. tonn. Det er en økning på 4,2
140 % siden 1990. Den norske naturen opptar 25,4 mill. tonn (kilde SSB). Naturen opptar med
141 det ca. 45 % av utslippene fra Norge og det har vært en økning av opptak i naturen på 58,8
142 % siden 1990. Følgelig har nettutslippene fra Norge blitt redusert siden 1990.

143 Det forventes at ved aktiv og fornuftig naturforvaltning kan den norske naturen oppta en
 144 langt større mengde CO2. Det behøves imidlertid mer forskning på hvordan vi kan
 145 optimalisere varige CO2 opptak i den norske naturen. Da er det viktig at Norge krediteres
 146 for økt opptak. Nettutslipp må få en mer fremtredende posisjon når våre klimautslipp
 147 skal beregnes.

148 Høyre vil:

149

- Bruke en større andel av inntektene fra CO2 beskatningen til

150 aktiv skog- og landbruksforvaltning hvor målsetningen er økt varig

151 binding i den norske naturen.

152

- Utrede hvordan norsk natur på best mulig måte kan være med å

153 gjøre Norge klimanøytralt, hvordan få naturen til å spise mer CO2

154 og gjøre det varig.

155

- Norge må bruke netto utslipp og endringer i disse når Norges

156 klimautslipp skal beregnes og dermed gi insentiver til å satse på

157 CO2 binding i naturen.

158 **Rogaland Høyre**

1 **39. Skandinavisk pantesamarbeid**

2 Klimautfordringene er i dag et av de største problemene som vi står opp imot. Isen
 3 smelter, isbjørnene dør og kloden blir varmere og varmere.

4 En av av flere grunner til dette er økt forsøpling av blant annet flasker og bokser. I følge
 5 Naturvernforbundet ligger det per i dag ca. 39 millioner panteflasker i Naturen. Det tar
 6 450 år for en vanlig flaske å brytes ned, for en aluminiumboks tar det ca. 300 år og det tar
 7 hele 1 million år for en glassflaske.

8 For å få flere til å pante kan det være en god idé å øke panten. Det er 31 år siden panten
 9 sist ble økt i Norge. Prisstigningen har vært høy i årene som er gått. Den gang fikk du noe
 10 for 1 krone i butikken, det gjør du ikke i dag.

11 Det meste av flaskene og boksene som har pantemerke, sendes inn i panteautomatene,
 12 likevel kastes det daglig 100.000 bokser og flasker i norsk natur. Enda mer går i søppelet.
 13 Dessuten blir det feil at det som tar aller lengst tid for naturen å bryte ned ikke
 14 resirkuleres men heller bare kastes. Om det hadde vært mulighet for å pante alle
 15 glassflasker sånn som det var fram til 2014 hadde det mest sannsynlig vært kastet færre
 16 av dem.

17 Men vi Nordmenn handler også mye i Sverige, Harryhandel er svært populært blant
 18 beboere på Østlandet. Men problemet med dette er at når noen har vært i Sverige og kjøpt
 19 kasser med brus og/eller øl får de ikke pantet dette i Norge. Det er ikke logisk å gå ut ifra
 20 at Ola Nordmann drar tilbake over Svenskegrensa bare for å få pantet et par flasker.

21 Høyre vil:

22

- arbeide for pantesamarbeid innad i Skandinavia

- 23 ■ standardisere pantemerkene på plastflasker i Skandinavia
- 24 ■ gjøre det mulig å pante glassflasker
- 25 ■ konsumprisregulere prisen på pantbare flasker og bokser i de
26 skandinaviske landene
- 27 ■ øke panten innad i de skandinaviske landene til 2 kr på 0,5 l og 5
28 kr på større enn 0,5 l.
- 29 ■ at alle offentlige søppelkasser utendørs i byer skal ha en
30 pantebeholder
- 31 ■ satse på reklame som informere om hvorfor pant er viktig
- 32 ■ øke antall panteautomater

Akershus Høyre

TRANSPORT OG KOMMUNIKASJON

1 40. Statlig plan i store nasjonale samferdselsprosjekt

- 2 Raskere utbygging av store, nasjonale samferdselsprosjekter er avgjørende for
3 omstillingen Norge må igjennom for å øke verdiskapning og bærekraftige regioner i en ny
4 tid hvor oljeinntektene vil stå for en mindre del av de offentlige inntektene. Dette er tiltak
5 som skal ruste Norge for fremtiden og sikre tilgang til arbeid og utvikling.
- 6 Vi ser dessverre ofte at store, nasjonale samferdselsprosjekter forsinkes på grunn av
7 lokale konflikter. Lokale og nasjonale interesser vil ikke alltid være i samsvar. Store
8 samferdselsprosjekter, som går over flere kommuner øker sannsynligheten for
9 forsinkelse og fordyrelse av prosjektene. Kommunene bruker store ressurser
10 administrativt og politisk på å vedta reguleringsplaner. Kommunene burde heller brukt
11 saksbehandlere for å utvikle kommunen med bolig og sentrumsplaner, som utsettes og
12 settes på vent.
- 13 Etter at reglen om statlig plan ble innført i 1985 og fram til 2013 er den blitt brukt fem
14 ganger. Tre av dem under nåværende regjering, der planleggingstiden er halvert på disse
15 prosjektene. Ringeriksbanen, Hordfast og Hålogalandsveien.
- 16 En kommune kan forsinke verdiskapning i en hel region over flere år ved at de ikke
17 kommer til enighet. Dette gir uforutsigbarhet for næringslivet og øker kostnadene på
18 prosjektene. E6- Melhus – Ulsberg og krangel om kryssløsning Ler i Melhus like før jul
19 2017, viser hvor aktuelt dette er.

20 Derfor har vi i Melhus høyre tatt til orde for at statlig plan bør være reglen ikke unntaket
21 ved stor nasjonale vei- og kollektivprosjekter. Prosessene vil være åpne og kommunene er
22 høringsinstans. Det kan ikke lenger ta 20- 30 år for å få realisert vegprosjekt.

23 Høyre mener derfor:

- 24 ■ at der det er nødvendig for å sikre fremdrift på store, nasjonale
25 transportprosjekter, skal man benytte statlige planer

26 **Trøndelag Høyre**

1 **41. E134 er den raskeste og mest samfunnsøkonomiske** 2 **veiforbindelse mellom Øst/vest.**

3 Høyre ønsker å prioritere tiltak som styrker næringslivet, bidrar til omstilling og trykker
4 arbeidsplasser.

5 E134 er den viktigste øst/vest forbindelsen for næringslivet for Vestlandet og er viktig for
6 næringslivets konkurransevne. Statens vegvesen foreslår med bakgrunn i den
7 samfunnsøkonomiske analysen for prosjektet, at prosjektet gis høyest prioritet.

8 Med utbygging av ferjefri E39 (som nå er i gang) vil E134 kunne betjene hele området
9 mellom Stavanger og Bergen. Den blir altså nyttig for hele Vestlandet. Statens Vegvesen
10 sine analyser viser at en slik utbygging er samfunnsøkonomisk lønnsom. Vi mener derfor
11 at man bør velge en strategi for utvikling av E134 der man utbedrer vegen på hele
12 strekningen mellom Drammen og Haugesund.

13 Næringslivet som er avhengig av denne veiforbindelse har hatt nok en vinter med stengte
14 overganger og ustabilitet som har påført betydelige tap.

15 Høyre mener:

- 16 ■ At E134 skal startes opp i 1 periode i tråd med merknader fra
17 Stortingets behandling.

18 **Rogaland Høyre**

1 **42. Betre vegar og meir moderne infrastruktur**

2 Høyre vil ha betre vegar og meir moderne infrastruktur for å skape vekst, byggje sterkare
3 bu- og arbeidsregionar og få fram miljøvennlige løysingar. Høyre viser til dei offensive
4 formuleringane i Jeløya-erklæringa om å satse på infrastruktur og sterkare
5 konkurransekraft for næringslivet i heile landet. Det er næringslivet i distrikta som i
6 utgangspunktet har dei største kostnadene, dermed vil dei og ha den største nytta av
7 kortare og meir kostnadseffektive transportløysingar og betre digital infrastruktur.

8 Regionreforma med sterkare fylke gjev ei stor moglegheit til å styrke vekst og utvikling.
9 Ein må i fellesskap få fram samferdsleløysingar som både bind regionane tettare saman og
10 som utløyser vekstkraft.

11 Høgre vil arbeide for:

- 12 ■ å halde fast ved ambisjonen om ferjefri E 39, med rask utbygging
- 13 og forbetring av prioriterte vegstrekningar og fjordkryssingar
- 14 ■ å fullføre utbygginga av E 16
- 15 ■ planlegging av tiltak på Vikafjellet og Strynefjellet i samsvar med
- 16 Stortinget sin merknad, med mål om å komme i posisjon ved
- 17 neste revisjon av Nasjonal Transportplan (NTP)
- 18 ■ høg prioritering på opprusting av fylkesvegar
- 19 ■ å realisere ferjeavløysingsprosjekt
- 20 ■ auka ferjefrekvens på viktige ferjesamband
- 21 ■ vedlikehald, utbetring og sikring av det eksisterande vegnettet,
- 22 både riks- og fylkesvegar
- 23 ■ meir midlar til rassikring, der riksveg 5 Førde-Naustdal-Florø blir
- 24 realisert.
- 25 ■ betre digital infrastruktur
- 26 ■ gode og miljøvennlege kollektivløysingar
- 27 ■ fleire gang- og sykkelvegar

28 **Sogn og Fjordane Høgre**1 **43. Samferdselspolitikk i Viken fylke**

2 Viken skal ha evne til å utvikle bomiljøer som ivaretar forventet befolkningsvekst på en
3 god måte og være en konkurransedyktig region for næringsetablering. Godt tilrettelagt
4 samferdsel er grunnlaget for næringsutvikling, for trivsel i bomiljøer og for vern av
5 naturen. Tilgjengelige kollektivlinjer for arbeidsreiser, mulighet for effektiv gods- og
6 varetransport, sikkerhet for sykling og gange samt fleksibilitet for individuell bruk av
7 kjøretøy er grunnleggende for et velfungerende dagligliv.

8 Viken bør ta et regionalt lederskap i samarbeid med kommuner, næringsliv og statlig
9 forvaltning. Det regionale nivået må av staten få et klart definert ansvar for de
10 oppgaver/sektorer som er viktige for regional utvikling, og for samordningen av disse
11 oppgavene med kommunenes og statens virksomhet i regionen.

12 Den sterke befolkningsveksten i Viken vil generere mer transport. Behovet for varer,
13 tjenester og arbeidsreiser vil øke i takt med veksten. Det blir spesielt viktig å møte det
14 økende transportbehov på en miljøvennlig måte. For å begrense veksten i
15 persontransport med bil, må det legges til rette for at flere skal gå, sykle og benytte

16 kollektivtrafikken. Smart planlegging innebærer at arbeidsplasser, fritidsaktiviteter og
17 bosteder etableres i tilknytning til hverandre på en slik måte at de kan nås med
18 kollektivtransport, sykkel eller gange. Økt bruk av samkjøring vil sammen med annen
19 bildeling kunne redusere antall biler på veiene i rushtiden vesentlig.

20 Teknologiske endringer forventes gradvis å utjevne forskjellene mellom transportmidler
21 når det gjelder miljø- og klimaegenskaper og transportsikkerhet. Dette kan få stor
22 betydning for hvordan de ulike transportmidlene kan utnyttes og hvordan det skal
23 tilrettelegges for transport av varer. Teknologisk utvikling medfører også at
24 handelsmønstre endres. Lavutslippsbilers rekkevidde økes stadig og det forventes at slike
25 vil bli husholdningenes foretrukne transportmiddel. Sammen med utviklingen av
26 selvkjørende kjøretøy vil dette medføre at bilbrukens ulemper reduseres betydelig,
27 samtidig som dens mange fordeler, både for varetransport og privat hverdagsliv fortsatt
28 er oppnåelige.

29 Viken vil ha mange kommuner med et landlig preg, også i nærhet av byene. Med dagens
30 areal- og transportplaner er det stadig vanskeligere for de landlige kommunene å
31 tilrettelegge for eneboliger og den utviklingen kommunen selv ønsker for å ivareta
32 innbyggernes boligbehov i ulike livsfaser. Det stilles ofte krav til fortetning og
33 kollektivtilgang til de ytre tettstedene som om de skulle være bydeler.

34 Høyre vil:

- 35 ■ at samferdselsutredninger som hensyntar teknologisk utvikling og
36 dekker både innbyggernes og næringslivets behov i
37 vekstregionen Viken utarbeides før neste NTP-periode
- 38 ■ at kollektivtransporten i Viken skal tilfredsstillе behovet for økt
39 kapasitet, frekvens og fremkommelighet i takt med
40 befolkningsveksten
- 41 ■ at vegsystemet i Viken utbygges slik at det tilfredsstiller behovet
42 for kapasitet og fremkommelighet for kollektiv-, nærings- og
43 individuell persontransport
- 44 ■ at regionale planer må ta større hensyn til lokale forutsetninger
45 for utvikling, og gi tydeligere rammer for enkeltkommunenes
46 handlingsrom ved utarbeidelse av egen bolig- og næringsstruktur
- 47 ■ bruke den offentlige innkjøpermakten til å fremme en miljøvennlig
48 transportsektor ved å stille miljøkrav ved konkurranseutsetting
- 49 ■ ta i bruk ITS (- Intelligente transportsystemer og tjenester) for å
50 utnytte transportkapasiteten mer effektivt
- 51 ■ være aktive pådrivere for nye byvekstavtaler
- 52 ■ at jernbaneutbygging med City-Link og Inter-city, prioriteres i
53 satsingen på kollektivtransport i Viken

- 54 ■ at offentlig sektor skal ta i bruk det digitale planleggingsverktøyet
55 for å sikre rasjonell og miljøvennlig planlegging
- 56 ■ stimulere til økt samkjøring og bildeling
- 57 ■ legge til rette for at Oslo Lufthavn Gardermoen blir en
58 foregangsflyplass når det gjelder bruk av 44 alternativt drivstoff
- 59 ■ at ny kryssing av Glomma på RV 22 skal skje etter alternativ A2,
60 som er Statens Vegvesens foretrukne alternativ
- 61 ■ at Staten sikrer forutsigbarhet og umiddelbart avklarer hvilke
62 innløsningstiltak som iverksettes for de berørte, og hvilke
63 konkrete bidrag Staten vil komme med av avbøtende tiltak for de
64 som berøres av store samferdselsutbygginger
- 65 ■ at Viken fylke skal arbeide for at fjorden skal benyttes som grønn
66 ferdssåre og at passasjertrafikken på Oslofjorden så snart som
67 mulig benytter nullutslippsteknologi både på eksisterende og nye
68 kontrakter
- 69 ■ at Viken fylke så snart som mulig iverksetter et prøveprosjekt
70 med el-ferge i indre Oslofjord
- 71 ■ ønsker at Viken fylkeskommune skal legge til rette for flere
72 pendlerparkeringsplasser ved bane, buss og båt. Regulering av
73 kapasitet og prismetoder skal gjøres fylket og i samarbeid med
74 kommunene i fylket. Målet er å gjøre det enkelt å bruke kollektiv
75 transportmidler for jobb og fritidsreiser
- 76 ■ åpne for et prøveprosjekt med selvkjørende biler
- 77 ■ sørge for at region Viken blir bestående av store kommuner som
78 på sikt kan ta over fylkeskommunens oppgaver

Akershus Høyre

79

1 **44. Samferdselspolitikk i Viken fylkeskommune**

- 2 Viken fylke skal være bundet sammen av et godt veinett og et kollektivtilbud som gjør det
3 mulig å nå alle deler av fylket på en enkel og effektiv måte. Godt tilrettelagt samferdsel er
4 grunnlaget for næringsutvikling, for trivsel i bomiljøer og for vern av naturen.
5 Tilgjengelige kollektivlinjer for arbeidsreiser, mulighet for effektiv gods- og varetransport,
6 sikkerhet for sykling og gange samt fleksibilitet for individuell bruk av kjøretøy er
7 grunnleggende for et velfungerende dagligliv.
- 8 For Østfold er InterCity-prosjektet vesentlig både med tanke på transport av personer og
9 gods, og for å kunne gå videre med planer for videre byutvikling som avhenger av at
10 jernbanen er ferdig bygd. Vi ser derfor med bekymring på de faglige anbefalinger til
11 handlingsprogrammet for Nasjonal transportplan (NTP) 2018-2029 som Bane NOR har

12 sendt Jernbanedirektoratet. Vi reagerer spesielt på de forsinkelser som beskrives for
13 utbyggingen av InterCity-strekningene. Østfold Høyre forutsetter at Jernbanedirektoratet
14 i sitt forslag til handlingsprogram opprettholder NTPs fremdrift i henhold til
15 stortingsvedtaket, også på InterCity på Østfoldbanen. Det betyr ferdig bygget dobbeltspor
16 til Fredrikstad i 2024, Sarpsborg i 2026 og Halden i 2034. Østfold Høyres målsetting er
17 imidlertid at jernbanen skal være ferdig utbygget til Halden innen 2030. Østfold Høyre
18 forventer at påkobling av Østre linje syd for Ski stasjon gjennomføres senest ved
19 ferdigstillelse av Follobanen. Det er også av avgjørende betydning at areal og bygging av
20 hensetting på begge Østfoldbanene blir avklart snarest. Dette er avgjørende for å sikre
21 flere tog og økt frekvens på Vestre og Østre linje. I arbeidet med InterCity må det sikres
22 videre utbygging av dobbeltsporet helt til grensen.

23 Høyre vil:

- 24 ■ At NTP 2018-29 realiseres i tråd med stortingsvedtaket, og at
25 man opprettholder eller forserer fremdriften på InterCity.
- 26 ■ At Østre linje sikres planfri påkobling syd for Ski stasjon senest
27 ved ferdigstillelse av Follobanen, for å kunne dra nytte av
28 tidsbesparelsen og kapasitetsøkningen Follobanen innebærer.
- 29 ■ Bruke den offentlige innkjøpermakten til å fremme en miljøvennlig
30 transportsektor ved å stille miljøkrav ved konkurranseutsetting.
- 31 ■ At Viken fylkeskommune skal arbeide for at fjorden benyttes som
32 grønn ferdselsåre, og at passasjertrafikken på Oslofjorden så
33 snart som mulig benytter nullutslippsteknologi både på
34 eksisterende og nye kontrakter.
- 35 ■ At Viken fylkeskommune legger til rette for flere
36 pendlerparkeringsplasser ved bane, buss og båt. Utenom
37 bysentrum omfattet av samarbeidsavtaler om areal og transport
38 skal parkeringsplassene være gratis.
- 39 ■ Følge opp bypakke Nedre Glomma/byvekstavtalen og jobbe for
40 en god fremdrift i vedtatte og fremtidige utbygginger.
- 41 ■ Være aktive pådrivere for nye byvekstavtaler, blant annet i Indre
42 Østfold og Mosseregionen.
- 43 ■ Utvikle stamhavnene Borg og Moss som gode alternativer til
44 Oslo.
- 45 ■ Arbeide for en oppgradert veiforbindelse som binder det nye
46 fylket sammen uten at man må kjøre gjennom Oslo.
- 47 ■ Støtte regjeringserklæringens punkter om å sikre gode
48 rammevilkår for ikke-statlige flyplasser og restrukturere
49 luffartsavgiftene. I dette arbeidet må vedtaket fra Høyres

- 50 landsmøte om å erstatte flypassasjeravgiften med en avgift som
51 har en reell miljømessig effekt gjennomføres.
- 52 ■ At man i styringsgruppen for samarbeidsavtalen for areal og
53 transport i Mosseregionen snarest mulig får avklart hvor RV19
54 bør krysse jernbanen i Moss. For videre fremdrift bør man
55 etablere et hasteprojekt, med mål å få bygd kryssing av veien,
56 samtidig med jernbanen.
- 57 ■ At E18 ferdigstilles til Vinterbro som vedtatt i NTP.
- 58 ■ At trasévalg der jernbanen skal gå gjennom byområder avklares
59 så raskt som mulig, slik at muligheter for lokal byutvikling ikke
60 begrenses unødvendig.
- 61 ■ At Viken fylkeskommune skal jobbe for å løse problemer knyttet
62 til farleden i Ringdalsfjorden.
- 63 ■ Tilstrebe et nært samarbeid mellom Viken og Oslo om
64 kollektivtrafikken, med et felles billett- og reisesystem.

65

Østfold Høyre

1 **45. Vi vil ha fremtidens transportløsninger**

- 2 Transportsektoren er i endring. Diesel og bensin erstattes av elektrisitet i høyt tempo. Nye
3 teknologiske løsninger ligger i startgropen. Dette gjelder også for kollektivtrafikken, som
4 kommer til å være helt annerledes om 15 år enn nå.
- 5 Derfor er dagens målestokk for effektiv lokaltransport, telling av personbiler, en metode
6 som allerede nå treffer dårlig på det vi vil oppnå, og i framtiden treffer den enda dårligere.
7 Vi bør måle det som betyr noe: energiforbruk, utslipp og tidsbruk, og planlegge langsiktig
8 ut fra dette.
- 9 Planer og statlige incitament er må tilpasse seg dette.
- 10 Nullvekstmålet i transportsektoren er et godt og viktig tiltak for å oppnå nødvendige
11 utslippsreduksjoner i transportsektoren, men det er likevel ikke det eneste verktøyet for å
12 nå målene våre.
- 13 Ny teknologi i personbilparken og godsoverføring kan være vel så viktig for å nå
14 betydelige utslippsreduksjoner. Det er derfor viktig å utforme en politikk som gir
15 nødvendige incentiver for storbyregioner til å iverksette tiltak som gir resultater utover
16 nullvekst i personbiltrafikken.
- 17 Høyre mener derfor at belønningsordninger må innrettes slik at oppnådde resultater
18 innenfor teknologiutvikling og godsoverføringer vektlegges i større grad.
- 19 Høyre mener:

- 20 ▪ Areal- og transportplanlegging må ta opp i seg de
21 transportløsningene vi vet blir tilgjengelige innen planperioden.
- 22 ▪ Statens støtteordninger og bestemmelser for transportplaner må
23 endres slik at de støtter opp om framtidig teknologisk utvikling av
24 transportsektoren basert på reelle forbedringer. Helt konkret må
25 overgang til fossilfrie biler vektlegges i kommende byvekstavtaler.

26 **Agder Høyre**

1 **46. Intercityutbyggingen gir bedre miljø og raskere reise**

2 For Vestfold, Telemark og Agder er fullføring av Intercityutbyggingen av Vestfoldbanen
3 viktig. Høyre er derfor opptatt av at arbeidet føres frem langs hele strekningen, frem til
4 Grenland.

5 Intercityutbyggingen er en av vår tids viktigste infrastrukturinvesteringer på østlandet.
6 Den vil i enda større grad enn før gjøre øvrige deler av østlandet til en del av bo- og
7 arbeidsmarkedet i Stor-Oslo, og den vil knytte den nye regionen Vestfold og Telemark
8 tettere sammen. Samtidig er det mange prosjekter som kjemper om midlene i
9 statsbudsjettet. Derfor er det viktig at østlandet står sammen om å sikre fullføring av vår
10 intercitybane raskest mulig.

11 Store utbygginger, som intercityprosjektet, skaper politisk debatt, ikke minst når linjene
12 skal føres gjennom tettbebygd strøk. Det er derfor forståelig om opprinnelig tidsplan ikke
13 overholdes for alle delstrekninger. I slike situasjoner ønsker Høyre at man ser på
14 muligheten til å forsere tidsplanen for andre delstrekninger, eksempelvis Larvik-
15 Sandefjord. For Høyre er det datoen for fullføring av Vestfoldbanen som moderne
16 intercitybane som er det viktigste, ikke hvilken delstrekning som tas først.

17 Høyre støtter også det gode arbeidet som gjøres i Jernbaneforum Sør. En fremtidig
18 tilkoblingslinje mellom en moderne Vestfoldbane og Sørlandsbanen vil være et gode både
19 for Østlandet og Sørlandet. En slik bane vil være med på å styrke trafikkgrunnlaget både
20 for Vestfoldbanen og Sørlandsbanen, og slik sett være en viktig bidragsyter i det grønne
21 skiftet.

22 Høyre vil:

- 23 ▪ at eventuelle forsinkelser i planleggingen av delstrekninger på
24 Vestfoldbanen medfører at andre delstrekninger forseres
- 25 ▪ arbeide for en realisering av Sørvestbanen – som betyr en
26 sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen

27 **Vestfold Høyre**

47. Luftfarten som drivkraft for økonomisk utvikling og desentralisert bosetting

Norges langstrakte land er avhengig av både store og små lufthavner for å skape et velfungerende samfunn for innbyggere og næringsliv. På vegne av staten driver Avinor 46 av lufthavnene i nett, Oslo er det viktigste nav og knutepunkt for trafikken til og fra utlandet. Luftfarten er dermed en stor drivkraft for både økonomisk utvikling og grunnlag for bosetting i alle deler av landet vårt.

Luftfartsavgiftene er en sentral del av flyselskapenes rammebetingelser. For å dekke samfunnets, næringslivet og passasjerenes transportbehov vil «riktig» fordelt avgiftsnivå være viktig.

I budsjettforliket vedtok Høyre, sammen med Frp, V og Krf - «å be regjeringen vurdere omlegging av dagens flypassasjeravgift, slik at den får en miljøprofil, for eksempel differensiering etter flyreisens lengde».

I regjeringens Jeløya-erklæring heter det: «Vurdere hvordan luftfartsavgiftene kan restruktureres med sikte på økt konkurransekraft for norsk luftfart».

I følge Avinor øker flytrafikken, hvor veksten er innenfor utenlands-trafikken, særlig ferie og fritidsreiser, mens innenlandstrafikken ikke har samme utvikling.

Det er foretatt en rekke endringer i luftfarts - avgiftssystemet de senere årene. Det er innført passasjeravgift og økning i startavgift, samt en rekke miljøavgifter/krav. Disse endringene har samlet sett sannsynligvis medført en favorisering i lønnsomhet for større fly og på lengre strekninger – på bekostning av lønnsomheten til kommersielle ruter med mindre fly og kortere reise­strekninger. For eksempel har strekningen Bodø – Stokmarknes 80 ganger så høy avgift pr km t/r sammenliknet med Oslo – New York.

I mange distrikter med kortbanenett-tilbud, er det registrert økende misnøye med utviklingen i rutetilbudet. Kommersielle ruter der det er opprettet, oppfattes også å være for dyre. Kostnadene og lønnsomheten for å etablere et flytilbud på kortbanenettet synes å være for store, da ingen flyselskaper har lyktes med etablering av stimulerende konkurranse til Widerøe, slik Norwegians inntog på markedet skapte et bedre og billigere tilbud etter en justering av luftfartsavgiftene den gang.

Kortbanenettet oppfattes som en viktig del av distriktenes kollektivtrafikk, hvor det ofte ikke finnes et reelt alternativ til å bruke fly. Denne flytrafikken må derfor stimuleres til utvikling for økt bosetting og verdiskaping i distriktene og for landet som helhet.

Innretningen på avgiftene generelt har et miljøperspektiv etter prinsipp om at forurenser betaler. Luftfartsavgiftene gjenspeiler ikke dette i dag, hvor større fly, lengre ruter og utenlands/fritidstrafikk som forurenser mere favoriseres. Miljøavgiftene må være sammenhengende fungerende og ha oppslutning hos befolkningen, derfor må også dette prinsippet gjelde innenfor luftfarten.

38 Elektrifisering og bruk av biodrivstoff vil om kort tid revolusjonere luftfartens klima og
39 miljø-avtrykk, hvorav kortbanenettet i Norge vil kunne bli et foregangsland med innføring
40 av ny teknologi.

41 I dette perspektivet er det viktig at norsk luftfart og luftfartsaktører har
42 rammebetingelser for vekst og utvikling som er forutsigbare, helhetlige og
43 framtidsrettede nok til å gi økt konkurranse og vekstkraft både innenlands- og mot
44 utenlandske aktører.

45 Høyre vil:

- 46 ■ At avgiftsnivået i luftfarten opprettholdes, men med en annen
47 miljøprofil- etter prinsipp om at forurensere betaler.
- 48 ■ Legge frem en helhetlig luftfartsstrategi
- 49 ■ Gjennomgå og endre avgiftssystemet med formål å stimulere til et
50 bedre flytilbud innenriks og på kortbanenettet.
- 51 ■ Utvikle regionale lufthavner for å styrke sjømateksperten.
- 52 ■ Legge til rette for at kommuner og private kan delta i utvikling av
53 og rundt flyplasser.

54
55
56
57

Nordland Høyre
Troms og Finnmark Høyre
Trøndelag Høyre
Sogn og Fjordane Høgre

SKOLE, UTDANNING OG FORSKNING

1 **48. Realiser Ocean Space Center**

2 Det marintekniske senteret på Tyholt i Trondheim har vært med på å gjøre norsk industri
3 ledende innenfor skip, skipsfart, offshore olje og gass, og fiskeri og havbruk. Ocean Space
4 Centre skal ta denne arven videre og være et internasjonalt kunnskapssenter for
5 havromsteknologi. Realiseringen av Ocean Space Centre har vært trukket frem i flere
6 sentrale dokumenter. Prosjektet er nevnt både i langtidsplanen for forskning og
7 utdanning og i havstrategien. Prosjektet er også trukket frem i Jeløy-plattformen.

8 Høyre mener at realiseringen av Ocean Space Centre er viktig for å bidra til at norsk
9 økonomi har flere bein å stå på. Etter hvert som inntektene fra olje og gass går ned, må vi
10 utvikle nye næringer. Norge må bruke sitt fortrinn som havnasjon for å skape
11 morgendagens jobber.

12 Høyre ber derfor regjeringen realisere en full utbygging av Ocean Space Centre inkludert
13 nytt dypvannsbasseng.

14 **Trøndelag Høyre**

1 **49. Avskaffelse av Exphil og Exfac som obligatoriske kurs** 2 **for bachelorstudenter ved norske universiteter**

3 Formålet med kurset Ex.phil. er «å forene temaene filosofi- og vitenskapshistorie ved å
4 trekke fram historiske bidrag som er særlig egnet til å belyse vitenskapelig tenkemåtes
5 filosofiske bakgrunn.» Sammen med faget Ex.fac, som innretter seg mot allmenn
6 vitenskapsteori, er dette et kurs alle bachelorstudenter ved de åtte universitetene i Norge
7 må ta og får karakter på. Kurset ble opprettet i 1675 av danske Kong Christian V, på en tid
8 hvor universitetsutdannelse var forbeholdt de aller færreste. Bakgrunnen for å opprette
9 kurset var at datidens studenter skulle få evnen til å se tilbake på tidligere filosofers
10 tekster og teorier, før man kunne tenke og mene noe selv.

11 I dag har ordningen utspilt sin rolle. Heller enn å praktisere dagens ordning med Ex.phil.
12 og Ex.fac. bør man innføre et kurs som tar for seg etikk, kildekritikk, grunnleggende
13 vitenskapelige prinsipper og metode, og hvordan man skal anvende denne kunnskapen i
14 eget fag. I Danmark, for eksempel, ble Ex.phil. avskaffet som obligatorisk kurs ved
15 universitetene i 1971 til fordel for mer fagspesifikke kurs i vitenskapelig metode og
16 vitenskapsteori.

17 Høyre vil:

- 18 ■ at Ex. Phil. og Ex. Fac. skal avskaffes som obligatorisk kurs for
19 alle bachelorstudenter ved norske universiteter
- 20 ■ at Ex. Phil. og Ex. Fac. erstattes med et mer fagspesifikt kurs i
21 etikk, vitenskapelig metode og vitenskapsteori for
22 bachelorstudenter ved norske universiteter

23 **Akershus Høyre**

1 **50. Øk utstyrsstipendet for de som trenger det**

2 Utstyrsstipend er ment å bidra til å dekke skolemateriell, som for eksempel leie av PC,
3 kjøp av bøker eller klær og utstyr til yrkesfagelever. Høyre ønsker å legge til rette for at de
4 som ønsker å ta yrkesfag, skal få den støtten som trengs. For å verne om gratisprinsippet i
5 den norske skolen er det viktig med politiske tiltak for å øke stipendet for
6 yrkesfagelevne.

7 For mange elever i videregående koster utstyret de har behov for mer enn det de får
8 utbetalt i utstyrsstipend. Dette gjelder imidlertid ikke for elever som går
9 studiespesialisering. Høyre mener at man bør fjerne utstyrsstipendet for elever som går
10 på studiespesialisering, og heller øke utstyrsstipendet til de elevene som trenger det mest.

11 Høyre vil:

- 12 ▪ Ha en markant økning i utstyrsstipendet i løpet av
- 13 regjeringsperioden for yrkesfagelever.

- 14 ▪ Fjerne utstyrsstipendet for elever på studiespesialiserende
- 15 opplæring.

16

Unge Høyres landsforbund

ØKONOMI

1 **51. Tiltak mot svart arbeid**

2 Svart arbeid er ulovlig og umoralsk, og representerer et stort samfunnsproblem.

3 Hovedorganisasjonen Virke estimerte i 2014 statens årlige tap til 70 milliarder i skatte og

4 avgiftsinntekter, noe som tilsvarer 8 % av Norges samlede skatte- og avgiftsinntekter fra

5 fastlandet. Dette beløpet tilsvarer 5 ganger formuesskatten per år.

6 Den seriøse delen av næringslivet utkonkurreres av useriøs virksomhet og de ansatte i

7 bransjene får redusert jobbtrygghet. I tillegg kan svart arbeid få store konsekvenser for

8 den enkelte arbeidstaker, som mister trygderettigheter og rettsvern.

9 Høyre i regjering innførte i 2014 nye krav i bokføringsloven som omhandlet føring av

10 personallister for ulike næringer. Hensikten var blant annet å motvirke svart arbeid, men

11 vi trenger å sette inn flere tiltak for å begrense omfanget.

12 Regjeringen har tidligere gitt signaler om å se på det såkalte ROT fradraget

13 (Rehabilitering, ombygging og tilbygg) etter svensk modell. Sverige innførte også et RUT

14 fradrag (renhold – underhold og tvätt) i 2009 som gir fradrag for bl.a. rengjøring,

15 barnepass og hagearbeid. Fradragsbeløpet må drøftes. Departementet har sett på

16 konsekvensene av å innføre et særskilt fradrag på 50.000,- for utførelse av

17 håndverktjenester i private hjem. Dette fradraget har i Sverige ført til at aksepten for svart

18 arbeid nå er svært lav, og i Finland har store deler av denne delen av det svarte markedet

19 forsvunnet.

20 Høyre vil:

- 21 ▪ På nytt se på mulighetene for å innføre ROT og RUT fradrag for å
- 22 bekjempe svart arbeid i byggenæringen.

- 23 ▪ Iverksette informasjons- og holdningsskapende kampanjer for å
- 24 aktivt motvirke svart arbeid.

25

Agder Høyre

1 52. ROT- og RUT-fradrag

2 Statens samlede skatte- og avgiftsunndragelser tilknyttet svart arbeid utgjør 70 milliarder
3 kroner per år. Bransjene som leverer rehabilitering, oppussing og tilbyggstjenester er
4 særlig utsatt for virksomheter som tilbyr svarte tjenester sammenlignet med
5 byggenæringen for øvrig.

6 I 2007 og 2009 innførte Sverige det som ble kalt et «ROT-fradrag» og et «RUT-fradrag».
7 ROT-fradraget (Renovering, Ombyggnad, Tillbyggnad) gir skattefradrag for
8 håndverkerhjelp i hjemmet, mens RUT-fradraget (Rengöring, Underhåll och Tvätt) gir
9 fradrag for blant annet rengjøring, barnepass og hagearbeid.

10 Skattereduksjonen er 50 pst. av arbeidskostnadene når oppdragstaker er et foretak.
11 Erfaringer fra Sverige og andre land viser at insentiver gjennom skattesystemet er et
12 effektivt virkemiddel for å redusere og begrense omfanget av svart arbeid innen markedet
13 for rehabilitering, oppussings, - og tilbyggstjenester. Etter tre år med ROT-fradrag i
14 Sverige var resultatet at for hver krone som ble gitt i skattefradrag ble inntekten til
15 statskassen 1,38 kroner.

16 Selv om et fradrag i utgangspunktet reduserer statens inntekter, er det gode grunner til å
17 anta at det totalt sett vil gi økte inntekter for det offentlige, siden flere kommer i arbeid,
18 flere oppgaver utføres, og det svarte arbeidet reduseres. I Sverige har økningen i skatter
19 fra mennesker i arbeid veiet opp for kostnadene ved ordningene. I tillegg mener Høyre at
20 innføringen av ROT og RUT-fradrag vil endre synet på kjøp av svart arbeid i hjemmet, og
21 gjøre det enda mindre legitimt enn i dag.

22 Høyre vil:

- 23 ■ Innføre ROT- og RUT-fradrag.

24
25

Unge Høyres landsforbund
Høyres Studenter

JUSTIS OG BEREDSKAP

1 53. Kampen mot barneekteskap

2 Hvert år blir over 15 millioner jenter i verden gift som barn. Én jente hvert annet sekund.
3 FN anslår at innen 2020 vil 140 millioner jenter bli giftet bort mens de ennå er barn,
4 dersom det ikke settes i gang drastiske tiltak for å redusere praksisen. Dette tilsvarer
5 nesten 39 000 barnebruder hver eneste dag. Barneekteskap er i dag en av de største
6 hindringene for skolegang og likestilling for jenter – og for utvikling i fattige land.

7 Årsakene til barneekteskap varierer fra land til land, men i stor grad er barneekteskap en
8 konsekvens av fattigdom, kultur, tradisjon og svakt lovverk. Et barneekteskap blir ofte
9 løsningen på et fattigdomsproblem eller noe samfunnet ser på som en nødvendighet. For
10 mange familier er det et spørsmål om hva de har råd til. Gifter de bort jenta si, har de én
11 munn mindre å mette, et barn mindre å betale skole for.

12 Jenter som giftes bort har større risiko for å bli utsatt for vold, overgrep og mishandling.
 13 De blir ofte tidlig gravide og mange får komplikasjoner i forbindelse med svangerskap og
 14 fødsel. Jenter som gifter seg tidlig blir også tvunget til å slutte på skolen, for å ta seg av
 15 familien. Om det ikke tas snarlige grep, vil disse landene risikere økt fattigdom,
 16 analfabetisme og fortsatt høy barne- og mødredødelighet – dette er ikke en bærekraftig
 17 utvikling.

18 Selv om det i Norge ikke blir tillatt for barn og unge under 18 år å gifte seg vil en del unge
 19 gifte komme til landet som flyktninger. Når dette skal håndteres må barnets beste legges
 20 til grunn og hvis ekteskapet er resultat av tvang må ekteskapet oppløses.

21 Vi vet hva som trengs for å få slutt på barneekteskap, det handler om global og nasjonal
 22 forpliktelse, styrking av lovverk og håndheving av dette, og det handler om å skape
 23 holdningsendring på lokalt nivå. Menneskerettsorganisasjoner som Human Right Watch
 24 (HRW) mener Norge, som en vesentlig samarbeidspartner med mange av de landene som
 25 praktiserer barneekteskap, bør og kan bidra. Viljen til innsats ligger i regjeringens
 26 føringer. Dersom vi skal oppnå bærekraftig utvikling innen 2030, må vi avskaffe
 27 barneekteskap.

28 Høyre vil:

29

- Fortsette å øremerke midler for å bekjempe barneekteskap over

 30

- bistandsbudsjettet, samt øremerke midler til konkrete tiltak for

 31

- avskaffing av barneekteskap.

32

- Tilrettelegge for jenters utdanning, helse og sikkerhet ved å gi

 33

- skolestipend til ekstra utsatte jenter.

34

- Fjerne unntaket som gjør det mulig for 16- og 17-åringene i Norge

 35

- å gifte seg etter søknad til fylkesmannen.

36

- Utarbeide en handlingsplan med mål å avskaffe barne- og

 37

- tvangsekteskap innen én generasjon.

38

- Stille krav til samarbeidsland som i dag praktiserer

 39

- barneekteskap, om en avskaffelse.

40 **Trøndelag Høyre**

1 **54. Kampen mot barneekteskap**

2 Hvert år blir over 15 millioner jenter i verden gift som barn. Én jente hvert annet sekund.
 3 FN anslår at innen 2020 vil 140 millioner jenter bli giftet bort mens de ennå er barn,
 4 dersom det ikke settes i gang drastiske tiltak for å redusere praksisen. Dette tilsvarer
 5 nesten 39 000 barnebruder hver eneste dag. Barneekteskap er i dag en av de største
 6 hindringene for skolegang og likestilling for jenter – og for utvikling i fattige land.

7 Årsakene til barneekteskap varierer fra land til land, men i stor grad er barneekteskap en
 8 konsekvens av fattigdom, kultur, tradisjon og svakt lovverk. Et barneekteskap blir ofte

- 9 løsningen på et fattigdomsproblem eller noe samfunn ser på som en nødvendighet. For
10 mange familier er det et spørsmål om hva de har råd til. Gifter de bort jenta si, har de én
11 munn mindre å mette, et barn mindre å betale skole for.
- 12 Jenter som gifter bort har større risiko for å bli utsatt for vold, overgrep og mishandling.
13 De blir ofte tidlig gravide og mange får komplikasjoner i forbindelse med svangerskap og
14 fødsel. Jenter som gifter seg tidlig blir også tvunget til å slutte på skolen, for å ta seg av
15 familien. Om det ikke tas snarlige grep, vil disse landene risikere økt fattigdom,
16 analfabetisme og fortsatt høy barne- og mødredødelighet – dette er ikke en bærekraftig
17 utvikling.
- 18 Vi vet hva som trengs for å få slutt på barneekteskap, det handler om global og nasjonal
19 forpliktelse, styrking av lovverk og håndheving av dette, og det handler om å skape
20 holdningsendring på lokalt nivå. Menneskerettsorganisasjoner som Human Right Watch
21 (HRW) mener Norge, som en vesentlig samarbeidspartner med mange av de landene som
22 praktiserer barneekteskap, bør og kan bidra. Viljen til innsats ligger i regjeringens
23 føringer. Dersom vi skal oppnå bærekraftig utvikling innen 2030, må vi avskaffe
24 barneekteskap.
- 25 Høyre vil:
- 26 ■ Fortsette å øremerke midler for å bekjempe barneekteskap over
27 bistandsbudsjettet, samt øremerke midler til konkrete tiltak for
28 avskaffing av barneekteskap.
 - 29 ■ Utarbeide en handlingsplan med mål å avskaffe barne- og
30 tvangsekteskap innen én generasjon.
 - 31 ■ Fjerne unntaket som gjør det mulig for 16- og 17-åringer i Norge
32 å gifte seg etter søknad til fylkesmannen.

33

Unge Høyres landsforbund

KULTUR OG FAMILIE

- 1 **55. Regjeringen jobber målrettet for å redusere ulikhet**
2 De fleste barn i Norge vokser opp i familier med god økonomi. Men over 100 000 barn
3 vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. 53 prosent av disse er barn av
4 innvandrere til Norge. Det er også viktig å trekke frem at forskjellene mellom rike og
5 fattige (Gini-koeffisienten) har vært uendret siden 2015, etter at forskjellene økte i
6 perioden 200-2015. Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn er også redusert noe
7 siden 2015.
- 8 Når "alle" har alt, er det vanskelig å ikke ha råd til å være med på fritidsaktiviteter,
9 skoleturer eller å reise på ferie. Mange barn og unge opplever å falle utenfor samfunnet
10 fordi de vokser opp i en familie med dårlig økonomi. Barn kan ikke lastes for foreldrenes
11 situasjon.

12 Fattigdomsutfordringen er et sammensatt problem. Fattigdom er skambelagt, et problem
13 barn ofte skjuler for omgivelsene sine.

14 Regjeringen lanserte i 2015 strategien Barn som lever i fattigdom som inneholder 64
15 tiltak. Sentralt står familievernets forebyggende arbeid, satsing på helsestasjons- og
16 skolehelsetjenesten, og foreldrestøtte tiltak. Regjeringen har satset på målrettede tiltak
17 for å redusere barnefattigdom. Det er innført rimeligere barnehageplass for familier med
18 lav inntekt og en nasjonal ordning med gratis kjernetid i barnehagen for alle barn over tre
19 år i familier med lav inntekt. I dag har 33.300 barn redusert foreldrebetaling og 18.200
20 barn gratis kjernetid. Man har i tillegg satt i gang et prøveprosjekt med gratis SFO for og
21 sørget for at ungdommer i lavinntektsfamilier får mer i skolestipend. I budsjettet for 2018
22 innfører regjeringen sammen med KrF fleksibel kontantstøtte som gjør det enklere å
23 kombinere barnehageplass med det å være hjemme med barna. Det bevilges også 100
24 millioner for å sikre økt permisjon for tvillingforeldre.

25 Den samlede satsingen på barnefattigdom fra saldert budsjett 2017 var på 530 millioner. I
26 2018 er satsingen på drøyt 800 millioner. I tillegg er 200 millioner av veksten i
27 kommunesektorens frie inntekter i 2018 begrunnet med en økt satsing på forebyggende
28 tiltak for barn, unge og familier.

29 Den viktigste veien ut av fattigdom er veien inn i arbeidslivet. Derfor er det gledelig å se
30 SSB-statistikken som viser oss at mellom 2006 og 2016 ble deltidsandelen hos kvinner
31 med barn redusert fra 37,4 til 28,7 prosent. Vi må føre en politikk som viderefører denne
32 trenden. I tillegg vet vi at andelen fattige med innvandrerbakgrunn er svært høy. Derfor er
33 en god integreringspolitikk også en god politikk for færre fattige.

34 Det er et mål at alle barn, uavhengig av foreldrenes økonomi, skal ha mulighet til å delta
35 jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre.

36 Tiltakene i strategien skal hjelpe barn og gi alle lik mulighet til deltakelse og utvikling.
37 Målet er å forebygge at fattigdom går i arv. Dette arbeidet gis et tydelig løft fra Solberg-
38 regjeringen.

39 Det sies gjerne at det å bli født i Norge er som å vinne i Lotto. La oss sørge for at alle barn
40 får sin del av gevinsten.

41 **Østfold Høyre**